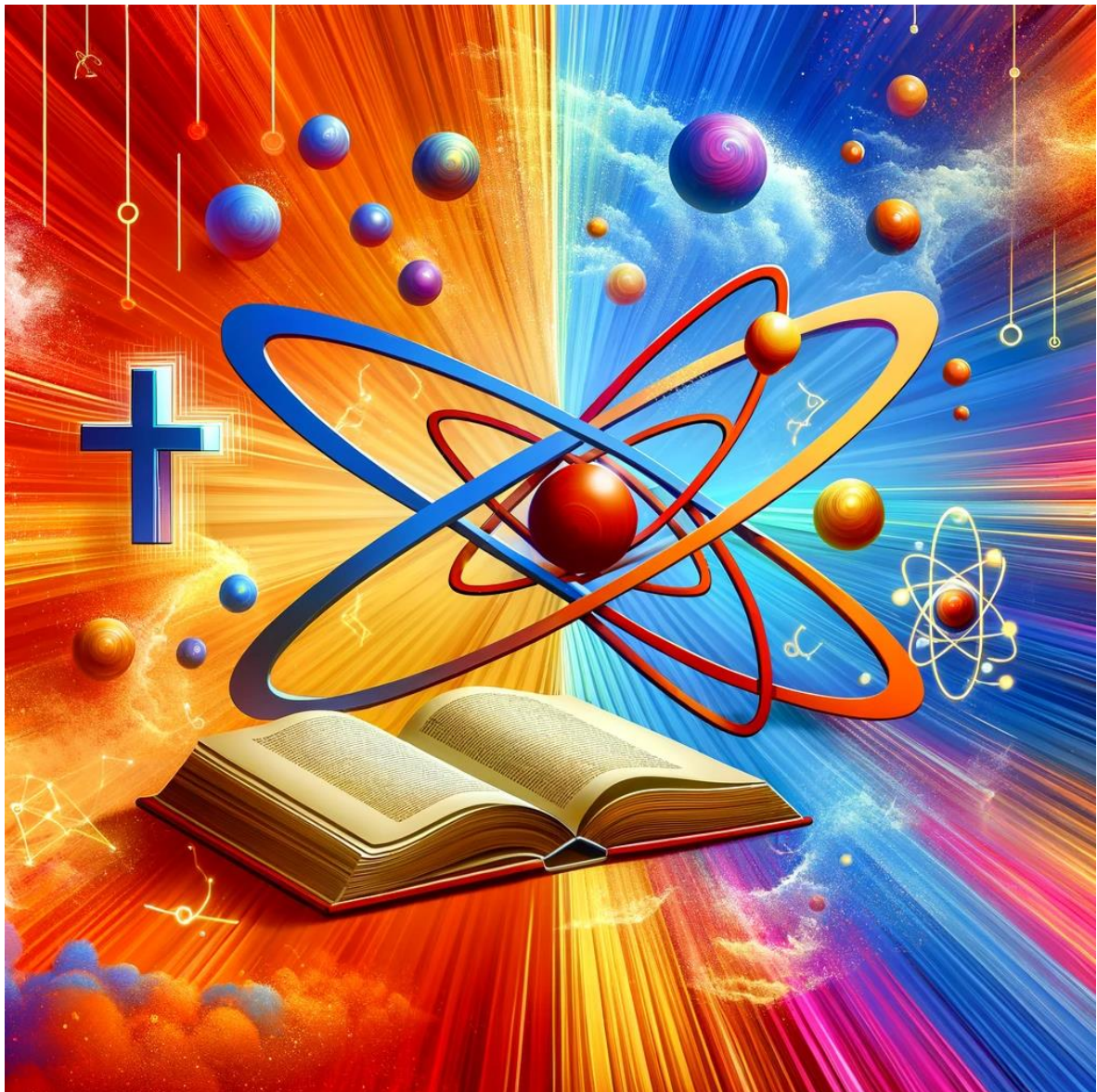

Teism eller Ateism?

Utvärdering av två motstående teorier om världens yttersta beskaffenhet utifrån fenomen och iakttagelser

Innehåll

1	Inledning.....	4
1.1	Syfte och bakgrund.....	4
1.2	Om förutfattade meningar	4
1.3	Förklaring till strukturen i detta dokument.....	5
2	Filosofiska iakttagelser/fenomen	6
2.1	Varför finns det något i stället för inget?	6
2.2	Universums ursprung – Kalam.....	8
2.3	Det tycks finnas ett människovärde	11
2.4	Förekomsten av medvetande.....	12
2.5	Gud, om han finns, verkar gömma sig.....	15
2.6	En tung sten (Allsmäktighetsparadoxen)	17
2.7	Det tycks finnas en absolut objektiv moral	18
2.8	Kristna människor är inte moraliskt bättre än andra	21
2.9	Bibeln innehåller moraliskt absurda regler	22
3	Naturvetenskapliga iakttagelser/fenomen	25
3.1	Universum verkar vara finjusterat för liv	25
3.2	Jorden verkar vara finjusterad för liv	28
3.3	Det finns liv på Jorden	29
3.4	DNA – Instruktionsboken	32
3.5	Uppkomst av olika arter (Makroevolution).....	34
3.6	Mirakel.....	37
3.7	Biologiska lösningar är inte alltid perfekta (Design).....	39
3.8	Djurs lidande.....	40
3.9	Bibeln verkar innehålla vetenskapligt felaktiga beskrivningar	41
4	Psykologiska/sociologiska iakttagelser/fenomen	45
4.1	En väldigt stor andel av jordens befolkning är religiösa.....	45
4.2	Det finns många religioner utöver Kristendomen.....	46
4.3	Det finns många varianter av Kristendomen.....	48
4.4	Människors religion beror till stor del på var de är födda.....	50
4.5	Det finns onda människor i världen – Teodicéproblemet 1.....	51
4.6	Det finns naturlig ondska i världen - Teodicéproblemet 2.....	53
5	Historiska iakttagelser/fenomen	54
5.1	Den kristna kyrkan har gjort så mycket ont i historien	54
5.2	Förhållandet mellan den Kristna kyrkan och vetenskaplig utveckling	55
5.3	Krig och religion.....	56
5.4	Jesus som verklig historisk person	57
5.5	Jesus uppståndelse.....	59
6	Personliga iakttagelser/fenomen	65
6.1	Kristna upplever en personlig relation med Gud	65
7	Slutsats	67
7.1	Abdukiv slutledning (“Inference to the best explanation”)	67
7.2	Bayes sats – Bayesiansk sannolikhet	68
7.3	Beräkning i Excel.....	70
8	Appendix.....	72
8.1	Ockhams rakkniv	72
8.2	A priori sannolikhet noll att Gud finns	73

8.3	Bevisbörda	74
8.4	Kunskapsluckornas gud (God of the Gaps).....	77
8.5	Boltzmanns hjärna, Brain in a vat, Matrix och liknande idéer	78

1 Inledning

1.1 Syfte och bakgrund

Detta är ett försök att samla på mig olika fenomen som har bäring på om ateism eller teism/kristendom är sann, anteckna några argument för och emot på bägge sidor, och sedan göra en slutlig bedömning. Jag har valt en struktur som jag hoppas ska hjälpa mig göra en ärlig bedömning, och sedan har jag följt den strukturen nästan slaviskt. Det gör att dokumentet för någon kan verka nästan överstrukturerat och därmed kanske fyrkantigt. Men om du tänker så, så vet du att det är just det jag har syftat till i dokumentet.

Även om jag tar ansvar för och håller med om de beskrivningar och argument som jag har skrivit i detta dokument, så har jag inte själv författat allt, utan jag har lånat och plagierat vilt från olika källor. Ibland har jag angett källhänvisningar, ibland inte. Mitt syfte är ju inte i första hand att skriva ett offentligt publicerat dokument, utan att för mig själv försöka göra en ärlig bedömning.

För vart och ett av de flesta fenomenen så har det redan skrivits många böcker och djupa tankar av sakkunniga betydligt mer djupsinniga än mig. Jag kan i detta dokument bara skumma på ytan. Ofta ger jag litteraturförslag om man vill fördjupa sig i något speciellt ämne.

En behändig bok kring argumenten (från ett kristet/tesistiskt perspektiv) är Tobias Sunnerdahls bok "liten handbok"¹. Från den har jag knyckt mycket i detta dokument (Tack Tobias!). Den boken är också mycket strukturerad, men på en annan ledd än detta dokument.

1.2 Om förutfattade meningar

Det är viktigt när man läser om dessa fenomen och förklaringar på båda sidor att man inte har förutfattade meningar åt ena eller andra hållet. Det är extremt lätt att missa att man själv har en förutfattad mening. Om man har en stark förutfattad mening så kommer man försöka hitta på den ena efter den andra alltmer orimliga (bort)förklaringen till fenomenet, av typen "Det skulle ju kunna vara så att X". Visst, det *skulle* kunna vara så att X. Det är nästa alltid möjligt att hitta en *möjlig* förklaring, men är den förklaringen *rimlig*? Om man upptäcker att man för ett visst fenomen försöker komma på alla möjligt förklaringar, men inte rimliga förklaringar, då är risken stor att man har en förutfattad mening.

För en ateist/naturalist: Om man tänker att "*detta fenomen måste ha en naturlig förklaring, för det kan ju inte finnas något övernaturligt*", så har man en förutfattad mening om att det inte kan finnas något övernaturligt och följer därmed inte bevisen dit de leder. Det finns naturalister som verkligen arbetar efter detta, till exempel vetenskapsmän som är naturalister har väldigt svårt att inse att de har en kraftigt förutfattad mening som påverkar deras sätt att se på fenomenen.

¹ Fullständig titel är "Liten handbok om de vanligaste argumenten för och emot kristen tro" av Tobias Sunnerdahl, Apologia förlag 2019.

På motsvarande sätt för en kristen teist: Om man tänker att *"detta fenomen måste ha en kristen förklaring, för annars så kan ju inte kristendomen vara sann, och den måste ju vara sann"*, så har man en förutfattad mening om att kristendomen/teismen är sann och följer därmed inte bevisen dit de leder. Det finns även teister som har alltför förutfattade meningar för att kunna göra realistiska bedömningar av om fenomenen tyder på det ena eller andra.

Om man (från bägge sidor) försöker hitta allt vildare och osannolikare förklaringar för att få fenomenet att passa med sin egen världsbild så har man förmodligen en förutfattad mening och gör inte en ärlig bedömning. Då ska varningsklockorna börja ringa.

1.3 Förklaring till strukturen i detta dokument

Jag behandlar ett antal fenomen i detta dokument, dvs iakttagelser vi människor gör, som kan ha bäring på frågan om det finns en Gud eller inte, och ibland om just den kristna tron är sann eller inte. Först beskriver jag fenomenet i en neutral ton. Därefter försöker jag diskutera fenomenet i olika underavsnitt, dels ut en kristen synvinkel och dels ur en ateistisk synvinkel. Jag har lagt upp det med argumentation som stöder de olika sidorna, och därefter en kritik av argumentationen från den andra sidan.

En del fenomen som beskrivs kräver en bakgrundsförståelse inom områdena under vilket avdelning de står, till exempel filosofi, vetenskap, psykologi eller historievetenskap, och om man inte har sådan bakgrundskunskap så kan beskrivningarna kanske te sig svårförståeliga. Du kan i så fall hoppa över det fenomenet och i stället läsa nästa som intresserar dig.

I underavsnitt nr 6 i varje fenomen, beskriver jag min högst personliga bedömning av hur sannolik teismen/kristendomen ("T:") respektive ateismen/naturalismen ("A:") är givet just bara detta unika fenomen, oberoende av andra fenomen och av allt annat.

De sannolikheter jag anger ska läsas på följande sätt:

T:	A:	Betydelse (enligt min högst personliga åsikt):
10%	90%	Fenomenet tyder mycket övertygande på att det inte finns någon gud.
20-30%	70-80%	Fenomenet tyder på att det inte finns någon gud.
40%	60%	Fenomenet ger en mycket liten övervikt för att det inte finns någon gud.
50%	50%	Fenomenet säger ingenting i frågan om Gud finns eller inte.
60%	40%	Fenomenet ger en mycket liten övervikt för att Gud finns.
70-80%	20-30%	Fenomenet tyder på att Gud finns.
90%	10%	Fenomenet tyder mycket övertygande på att Gud finns.

Ett fenomen som som i grunden verkar tyda på att Gud finns kan aldrig få lägre sannolikhet för T än 50%, och aldrig högre för A än 50%. På motsvarande sätt kan ett fenomen som tyder på att Gud *inte* finns aldrig få lägre sannolikhet för A än 50%, och aldrig högre för T än 50%.

I slutet av dokumentet, efter alla fenomen gör jag ett försök till slutsats baserat på statistik och sannolikhetslära. Det kan absolut diskuteras om detta sätt att använda statistiska metoder är sunt och lämpligt, vilket jag också gör i avsnittet.

Allra sist har jag ett appendix där jag diskuterar vissa andra aspekter kring debatten teism – ateism som ofta kommer upp, nämligen Ockhams rakkniv om principen att undvika att införa något som inte behövs, vilken part som egentligen har bevisbördan i debatten, samt ”kunskapsluckornas Gud”, dvs anklagelsen om att vi teister använder Gud som förklaring till allt möjligt som vi inte i nuläget kan förklara på annat sätt.

Håll i hatten, nu börjar vi!

2 Filosofiska iakttagelser/fenomen

2.1 Varför finns det något i stället för inget?

2.1.1 Beskrivning

Det är underligt att universum finns, och att något överhuvudtaget finns. Det skulle vara lättare att förstå om inget alls hade funnits (bortsett från den lilla detaljen att i så fall så hade vi inte varit här och därmed inte kunnat förstå något överhuvudtaget).

2.1.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Om något alls finns så måste det ytterst ha sin orsak i något annat, och detta andra måste i sin tur ha sin orsak i ytterligare något annat. Och så vidare i en oändlig regression. Och faktiska oändligheter är inte möjliga (se nedan). Alternativet är att man i något steg ovan kommer till en orsak som är ett nödvändigt existerande oskapat ting. En sådan har per definition ingen egen orsak, utan regressionen stoppar där. Detta nödvändigt existerande ting som är orsaken till allt annat är vad vi kallar Gud.

2.1.3 Problem med den kristna förklaringen

Det behöver inte alls bli en oändlig regression. Se vidare nedan.

2.1.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

1. Det kan mycket väl finnas en vetenskaplig förklaring till hur universum (multiversum) blev till från inget, även om vi inte känner till den anledningen nu. Kanske ett evigt fält av något slag som av någon (till exempel kvantfysisk) anledning efter hand kom i självsvängning och kollapsade till ett materiellt universum. Kvantfysiken visar att händelser på mikronivån tycks uppstå utan orsakssamband, men det kan mycket väl kan vara så att vi helt enkelt inte förstå orsakssambanden ännu. Att vi ännu inte vet hur det gick till är inte ett bra bevis för att Gud finns.

2. Att postulera en gud för att förklara universum, därtill en gud som måste vara oerhört komplex för att kunna tänka ut och skapa ett komplext universum, är ett flagrant brott mot principen om Ockhams rakkniv². En gud som har så avancerade tankar att han kan "tänka ut" hela universum och alla detaljer om det måste ha ett sinne som kan innehålla information om hela universum, och som sådan skulle den guden behöva ha någon form av sinne som är minst lika komplext som universum själv. Om han dessutom kan tänka ut ett mycket stort antal alternativa universum i detalj, som han väljer att inte skapa, så måste hans sinne vara oerhört mer komplext än var universum själv är. Universum var i början (vid Big Bang) oerhört simpelt. Det fanns inget utom materia/energi i en singularitet, med oerhört låg entropi. Komplexiteten i vårt nuvarande universum kommer av att entropin har ökat. Alltså är införandet av en allsmäktig och allvetande gud ett flagrant brott mot principen om Ockhams rakkniv
3. Det behöver inte alls vara en oändlig regression. Något kan ha varit först utan att vara nödvändigt. Det kan ha varit något extremt enkelt, t.ex. ett fält. Detta ledde sedan steg för steg till mer avancerade saker såsom universum ser ut nu.

2.1.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

1. Ett fält som har funnits i evighet som kommer i självsvängning har problemet att det inte kan finnas någon bestämd tidpunkt då det kom till i ändlig tid, eftersom det finns oändligt många möjligheter för att det skulle ske vid någon annan tidpunkt. Om det har funnits för evigt bakåt i tiden, varför har det varit stabilt oändligt länge för att sedan (plötsligt) komma i självsvängning? Verkar inte rimligt. Argumentet att vi ännu inte skulle förstå orsakssambanden för att något kan uppstå ur intet är ingen rimlig förklaring till hur universum blev till och gör inget för att minska sannolikheten för en teistisk världsbild. Orsakslösa händelser skulle leda till både naturvetenskapens och filosofins död.
2. Att föra in en evig Gud som startpunkt i stället för ett fält eller ett universum som kom ur intet kan möjligtvis anses vara ett lika stort brott mot principen om Ockhams rakkniv. Det kan dessutom diskuteras både teologiskt och filosofiskt om Gud ska anses vara enkel eller komplex. Keith Ward³ beskriver tre sätt/meningar/betydelser som Gud är enkel på, som finns i traditionell kristen tro:
 - i. Gud är enkel i den meningen att han inte är sammansatt av olika delar. Idéerna i Guds sinne är inte separat existerande idéer som läggs ihop för att skapa Guds sinne. Det är inte möjligt att ta separata idéer och från dem bygga upp ett sinne som innehåller dem. I denna mening är Gud enklare än någon fysisk sak, eftersom alla fysiska saker är sammansatt av enklare saker.
 - ii. Gud är enkel i den meningen att han är en varelse som agerar utifrån endast en eller två principer. Den enklaste typen av sinne är ett som inte består av många icke-nödvändiga slumpmässiga länkade element. Guds sinne vet alla möjliga status i världen, och kan skilja på gott och ont (dvs rationellt önskvärda resp oönskade statusar). Han agerar endast för att åstadkomma goda saker. Alltså bara en princip. Enkel.
 - iii. Gud är enkel i den meningen att han är den ultimata orsaken till allt annat (utom sig själv, som inte kan ha någon orsak). Om man har många elementarpartiklar och många lagar, och kanske till och med många universum, då är Gud enklare.

² Se appendix.

³ Keith Ward, "Why there almost certainly is a God", sid 36-38, i slutet av kap 2,

Ändå menar Ward att det inte nödvändigtvis är det enklare som är troligare. Gudshypotesen är en elegantare och mer ekonomisk förklaring än den materialistiska hypotesen, och har större förklaringsomfång, eftersom den kan förklara syfte och värde i universum, förutom fysikaliska entiteter. Termen "Enkel" har många fler meningar än vad till exempel Richard Dawkins verkar tro, menar Ward.

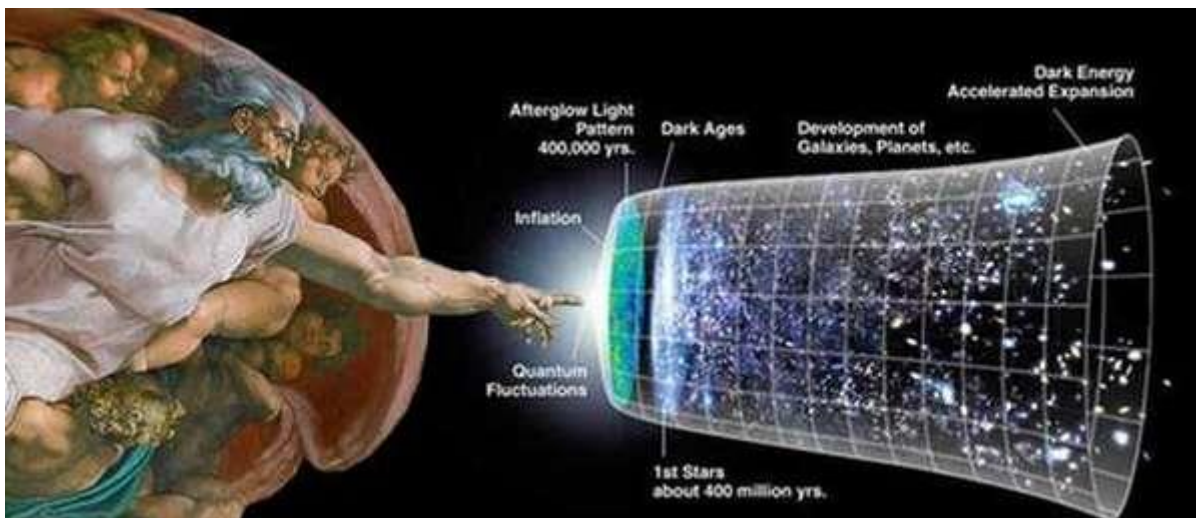
3. Hur kan något ha funnits först utan att vara nödvändigt? Hur skulle detta något (t.ex. ett fält) ha kunnat ge upphov till alltmer avancerade saker som det universum vi har nu? Det verkar inte rimligt.

2.1.6 Magnus bedömning

Det här är ett fenomen som givit upphov till komplexa debatter och argument. Jag har bara skrapat lite på ytan här. Jag bedömer det ändå filosofiskt mycket mer sannolikt att något nödvändigt alltid har funnits, än att något icke-nödvändigt antingen har funnits för evigt eller blev till ur intet. Men det är bara mina egna amatörmässiga filosofiska bedömningar.

T: 70% - A: 30%

2.2 Universums ursprung – Kalam

2.2.1 Beskrivning

Enligt den kosmologiska standardmodellen så har universum en början i den så kallade Big Bang. Det har alltså inte funnits för evigt (vilket de flesta vetenskapsmän trodde fram till 1900-talet). Så vad kom universum från? Hur blev universum till?

2.2.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

När nu universum enligt standardmodellen har en början så undrar många forskare hur universum blev till och kom igång, med all materia, energi, rum och tid. Det är något som vetenskapen har väldigt svårt att förklara utifrån rent naturalistiska principer. Vi teister har ju naturligtvis vår förklaring utifrån skapelseberättelsen i bibeln: "I begynnelsen skapade Gud himlarna och jorden". Men att Gud skulle ha skapat universum är inget som ateisterna vill tro på. Det så kallade kosmologiska Kalam-argumentet⁴ togs fram redan på 1000-talen av en muslimsk teolog som hette Al-Ghazali. En vanligt använd formulering av det är följande:

1. Allting som börjar existera har en orsak till att det blir till.
2. Universum har börjat existera.
3. Därför finns det en orsak till att universum blev till.

Sats 1 är något vi inte kan bevisa, däremot vet vi alla erfarenhetsmässigt att det stämmer i alla situationer vi själva känner till. Om det plötsligt skulle stå en häst i mitt vardagsrum så skulle jag med rätta fundera på hur den kom dit. Ett svar av typen "Den kom dit utan orsak" skulle jag inte acceptera. Låt oss säga att du plötsligt hör en smäll bakom dig. Du hoppar till och frågar "vad kom det ljudet från?" Varpå jag svarar "Från inget". Du skulle inte ta det för en godtagbar förklaring. Lika lite vill jag ta förklaringen att den stora smällen (Big Bang) kom från inget. Orsakslösa händelser skulle leda till både naturvetenskapens och filosofins död.

Observera att en evig, nödvändig Gud inte har börjat existera, varför denna sats inte är applicerbar på Gud.

Jag känner inte till något som skulle troliggöra att denna sats inte gäller för universum som helhet, annat än om man av filosofiska eller ideologiska skäl vill undvika slutsatsen.

Sats 2 var något som blev vetenskaplig konsensus först för ca 100 år sedan. Innan dess var den överväldigande vetenskapliga konsensusen att universum alltid har funnits till. Det blev en svår övergång för många vetenskapsmän när bevisen för att universum inte är evigt började strömma till, inte minst för vad det filosofiskt implicerar.

Sats 3 är en logisk slutsats om man accepterar sats 1 och 2.

Vad kan vi säga om denna orsak? Eftersom universum består av materia, energi, rum och tid (allt detta skapades vid Big Bang), så måste orsaken vara utanför allt detta (immateriell samt obunden av tid och rum). Därmed tycks det finnas en evig orsak till en tidsbunden+ företeelse. Om orsaken är evig, varför blev det i så fall till för just 13,7 Mdr år sedan? Det har ju en evighet av olika möjliga tidpunkter att "välja" på. William Lane Craig skriver "Det verkar bara finnas en utväg ur detta dilemma, och det är att säga att orsaken till universums begynnelse är en personlig agent som obehindrat väljer att skapa ett universum i tiden. Filosofer kallar denna typ av kausalitet för 'agentkausalitet', och eftersom agenten är fri kan han sätta igång nya verkningar genom att obehindrat skapa villkor som tidigare inte existerat. Följaktligen kan en skapare med fri vilja för en begränsad tid sedan obehindrat ha frambringat världen vid denna tidpunkt. Därmed skulle skaparen

⁴ Se till exempel William Lane Craig och J P Morelands *Philosophical foundations for a Christian worldview*, sid 476-491 eller Wikipedia https://en.wikipedia.org/wiki/Kalam_cosmological_argument (besökt 2022-11-02)

kunna existera oföränderligt och evigt men fritt kunna skapa världen i tiden.”⁵ Om premisserna är riktiga och Craig har rätt så kan vi sluta oss till att universums orsak är personlig, immateriell, obunden av rum och tid och oerhört mäktig. Vi är här något som är väldigt nära beskrivningen av bibelns Gud.

2.2.3 Problem med den kristna förklaringen

Sats nr 1 är rimlig i den omgivning vi befinner oss i, men det är inte alls säkert att den är sann i ett sådant fantastiskt specialfall som universums början.

Om Gud nu skapade universum, vad är i så fall orsaken till att Gud finns? (Teistiskt motargument: Gud har inte börjat existera, utan är evigt nödvändigt existerande.)

2.2.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Gällande inflationshypotesen och det multiversum som kanske är en möjlig följd av det, så kanske någon tänker att inflationshypotesen och ett sådant multiversum skulle kunna vara verklighet, med kanske till och med en inflation som funnits för evigt bakåt i tiden. I så fall så har inte universum (multiversum) ändå börjat existera, och då faller den andra premissen i Kalam-argumentet.

Ett partikel/antipartikelpar kan bildas ur ”intet” för att sedan normalt annihileras av varandra.

Universum skulle på ett naturligt sätt kunna börja simpelt (big bang), bli mer komplext efter hand (som det är nu), och sedan mot slutet simpelt igen (värmedöden). Jämför till exempel en droppe karamellfärg som släpps i ett glas med vatten: Till att börja med är färgen helt separerad från vattnet (enkelt), därefter träffar den vattenytan, delas upp i komplexa stråk av mönster, sedan efter hand jämnas färgen ut helt och hela vattenglaslet blir jämt färgat (återigen enkelt).

2.2.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Inget universum (eller multiversum) med på varandra följande händelser kan existera för evigt bakåt i tiden. Det är en logisk motsägelse av typen att det inte kan finnas en faktiskt oändlig mängd av något⁶. Det innebär att även multiversum måste ha en början, och då gäller andra satsen ovan ändå.

År 2003 så lyckades Arvind Borde, Alan Guth och Alexander Vilenkin bevisa att ett universum (eller multiversum) som i genomsnitt under sin livslängd befunnit sig i ett expansionskede genom sin historia, måste ha haft en början⁷. Sats nr 2 verkar alltså verkligen vara sann.

Det multiversum som blir ett resultat av en viss tolkning av kvantfysiken, ”Kvant-multiversum”, dvs att alla möjliga utfall av vågfunktionen verkligen blir av och att universum splittras i flera vid varje möjligt tillfälle⁸, gör inget i frågan om universums ursprung. Dels är den tolkningen väldigt spekulativ och vi vet inget sätt (ännu) att utröna om det är en verklig tolkning. Dessutom så, även om den skulle

⁵ Citatet är hämtat från ”Gud och hans kritiker”, red Mats Selander, sid 41.

⁶ Se t.ex. William Lane Craig ”Till trons försvar”, sid 81. Se även Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Hilbert%27s_paradox_of_the_Grand_Hotel

⁷ See Wikipedia https://en.wikipedia.org/wiki/Borde%E2%80%93Guth%E2%80%93Vilenkin_theorem

⁸ PBS Space Time Youtube-kanal: <https://www.youtube.com/watch?v=dzKWfw68M5U>, 27 okt 2016.

vara sann, så har alla så skapade universum ett gemensamt ursprung. Det är (som jag förstår det) bara framåt i tiden som olika utfall delar universum.

Att ett partikel/antipartikelpar bildas för att sedan normalt annihileras av varandra är ju inte att de skapas ur intet – det måste t.ex. finnas ett fält av något slag för att de ska bildas.

Exemplet med färgdroppen förklarar inte hur universum blev till ur intet från början.

2.2.6 Magnus bedömning

Även detta är ett fenomen som givit upphov till komplexa debatter och argument. Jag har bara skrapat lite på ytan här. Sats 1 är kanske den svagaste länken i den kristna förklaringen, men ändå upplever jag den som stark. Den ateistiska förklaringen är mest bara ett försök till bortförklaring av detta fenomen, gör varken från eller till.

T: 70% - A: 30%

2.3 Det tycks finnas ett människovärde

2.3.1 Beskrivning

De flesta av oss är övertygade om att människan har ett människovärde. Vilken världsåskådning kan förklara tanken på ett unikt människovärde och mänskliga rättigheter?

2.3.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

P1. Om det finns ett unikt absolut människovärde så måste Gud finnas.

P2. Människor har ett unikt absolut värde.

P3. Alltså måste Gud finnas.

P1: Det går knappast att ge någon grund för människovärdet utan Gud. Idéhistoriskt hör idén om människovärdet hemma i kristendomen. Enligt historikern Joel Halldorf fanns inte i antiken någon tanke på ett universellt människovärde innan kristendomen slog igenom i Europa. Det går inte att hitta någon grund för ett objektiva människovärde utan Gud. Man kan t.ex. inte hitta någon grund för människovärdet i ett universum som bara består av materia och energi. Det håller t.ex. Richard Dawkins med om: "Att celler av arten Homo Sapiens beviljas unik speciella rättigheter är svårt att förena med evolutionens faktum."⁹ Människovärdet blir godtyckligt utan Gud.

P2: De flesta är överens om att alla människor har ett unikt värde och unika mänskliga rättigheter. Vi kan vara oense om hur dessa rättigheter ser ut, men det är uppenbart att vi

⁹ Richard Dawkins "The God Delusion", sid 319 i den svenska översättningen "Illusionen om Gud".

utgår från att dessa är universella och sanna i många sammanhang, t.ex. i politiska samtal med länder som exempelvis kränker yttrandefriheten eller nekar sina medborgare rättssäkerhet. Detta kan rimligen inte bara vara en social konstruktion, något som vi har kommit överens om.

2.3.3 Problem med den kristna förklaringen

P2 är falskt. Att många tror/tycker/upplever att människan har ett unikt värde är inget bra bevis för att det verkligen är så. Det kan mycket väl vara ett psykologiskt/sociologiskt fenomen.

2.3.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

P2: Nej, människovärdet är bara socialt. Vi tillskriver oss själva ett värde högre än djur utan att det är grundat i något absolut. Det är snarare en social överenskommelse.

2.3.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

I så fall så har väldigt många människor fel i sin upplevelse av ett absolut objektiva människovärde. Det verkar osannolikt.

2.3.6 Magnus bedömning

T: 60% - A: 40%

2.4 Förekomsten av medvetande

2.4.1 Beskrivning

Alla människor upplever att de har ett medvetande. Åtminstone jag gör det, och alla jag har frågat påstår att de också upplever det. Vad är medvetande för något?

Medvetandet är tillståndet att känna till och kunna uppfatta sina tankar, känslor och omgivningar. Det är egenskapen eller tillståndet av att vara medveten, eller ha en medvetenhet om sin egna existens och upplevelser. Inom filosofi och psykologi definieras medvetande ofta som den subjektiva upplevelsen av att vara medveten om sina egna tankar, känslor och förnimmelser. Vissa forskare tror att medvetande uppstår från hjärnans komplexa funktion, medan andra menar att det är en grundläggande aspekt av universum som inte kan förklaras fullt ut av vår nuvarande förståelse av vetenskap. I slutändan är medvetandets natur ett mysterium som fortsätter att fascinera och gäcka både vetenskapsmän, filosofer och vanliga människor.

2.4.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Så länge ingen annan kan visa någon rimlig och trolig teori för hur medvetande kan uppstå i en rent naturalistisk värld så känner jag mig rationellt berättigad att tro att medvetande är något som inte kan finnas i en naturalistisk värld, och att i stället pekar detta på att något övernaturligt har skapat vårt medvetande.

Observera att detta är ingen "Kunskapsluckornas gud"-teori¹⁰, för jag har inte sagt att "detta kan vi ännu inte förklara naturligt, därför måste Gud ha gjort det", utan jag säger att givet en naturalistisk och en teistisk världsbild så ter sig fenomenet *medvetande* mycket mer sannolikt på en teistisk världsbild. Det är helt rationellt att tro.

Detta argument går att formulera något annorlunda också:

1. Om naturalismen är sann så är vårt medvetande inget annat än vår hjärna.
2. Medvetandet är väsentligt annorlunda än hjärnan.
3. Därför är naturalismen falsk.

P1: Om vi människor bara består av de partiklar som vi är gjorda av så är vi inget utöver vår biologiska kropp. Då måste vårt medvetande reduceras till något enbart fysiskt. Det innebär att våra tankar, känslor och upplevelser i princip kan reduceras till fysiska och kemiska händelser i hjärnan. Det innebär att "jag" inte är något annat än min fysiska hjärna.

P2: Medvetandet är väsentligt annorlunda än hjärnan och går inte att reducera till något enbart fysiskt. Hjärnan och medvetandet har väldigt olika egenskaper. Hjärnan har en viss vikt, densitet och volym. Men medvetandet tycks inte ha dessa egenskaper. Om ditt tänkande och din hjärna är identiska, hur kommer det sig att du har intern tillgång till dina tankar men inte till din hjärna? Upplevelsen av t.ex. chokladsmak och smärta är en kvalitativ upplevelse. Den tycks vara mental, inte fysisk. Om en forskare tittar i hjärnan av en som äter choklad så skulle han hitta en massa grå celler som interagerade, men han skulle inte hitta smaken av choklad.

P3: Om detta stämmer så består du av två mycket olika saker: dels en komplex fysisk organism och dels en själ som är rent mental¹¹. Resultatet blir att naturalism¹² har fel – det finns något som inte är energi och materia.

2.4.3 Problem med den kristna förklaringen

Jag hittar inga problem med detta...

2.4.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Är medvetande något vi kommer att kunna förklara med rent naturalistiska processer?

¹⁰ Se appendix

¹¹ Detta kallas *substansdualism* inom filosofin.

¹² Wikipedia: Naturalism är ett begrepp som används inom filosofin som samlingsnamn för flera filosofiska uppfattningar om verkligheten såsom enbart bestående av naturliga objekt, dvs materia och energi.

Jag har hört om en hypotes om att alla partiklar har någon form av extremt simpel illusion av medvetande, och att den skulle ackumuleras på något sätt i levande varelser till att ge oss en kraftig illusion av medvetande. Jag kan ha fel, men ungefär så har jag förstått den hypotesen.

En annan hypotes har jag hört från Max Tegmark¹³. Han föreslår att medvetandet är det sätt som information känns när den bearbetas på vissa sätt. Medvetandet är ett fysiskt fenomen som känns icke-fysiskt därför att det är som vågor och beräkningar: det har egenskaper som är oberoende av dess specifika fysiska substrat. Det är bara informationsbearbetningens struktur som har betydelse, inte strukturen hos materien som utför informationsbearbetningen. Ett visst fysiskt partikelarrangemang i hjärnan lyder vissa principer ger upphov till informationsbearbetning som i sin tur lyder vissa principer ger upphov till det emergenta fenomenet på högre nivå som vi kallar medvetande. Eftersom detta fenomen ligger två nivåer upp från det fysiska substratet så känns det icke-fysiskt.

Tegmark ger fyra nödvändiga (dock möjligtvis ej tillräckliga) villkor för att generera medvetande. Ett medvetet system...

- ...har betydande kapacitet att *lagra information*.
- ...har betydande kapacitet att *bearbeta information*.
- ...har betydande *oberoende* från övriga världen.
- ...utgör en *integrerad helhet*.

Även om detta bara är en hypotes så är det ett sätt att förklara medvetande. Det finns inget som säger att medvetande inte kan vara något rent fysikaliskt utan att blanda in någon icke-fysisk mystisk "själ" eller liknande.

2.4.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Gällande hypotesen att all materia har någon form av illusion av medvetande så undrar jag vem det i så fall är som har den illusionen? Det kan ju inte vara jag, eftersom något "jag" i så fall inte skulle finnas. Och skulle i så fall döda ting, typ en stor sten, ett berg, hela jorden, hela galaxgrupper i så fall också ha medvetande? Det tycks långsökt och orimligt.

Då verkar Tegmarks hypotes vara mer genomtänkt och rimlig. Svårigheten för mig är att koppla jaget till detta emergenta medvetande. Varför är just "jag" det medvetande som finns i just min hjärna? Hur skulle ett fysikaliskt bundet informationsbearbetningssystem ge upphov till min subjektiva känsla av *mig*? Jag upplever det som väldigt orimligt.

Ytterligare ett problem med den naturalistiska förklaringen är de många rapporter av utomkroppsliga erfarenheter som finns, oftast i samband med så kallade nära döden upplevelser. Det finns många sådana rapporter av människor som upplever sig vara utanför sin kropp, se ner på sin kropp, och flera fall där till och med personer i detta tillstånd sett eller hört saker som inte hade varit möjligt om personen befunnit sig bunden i kroppen då. Till exempel har en person sett nummer på ovansidan av taklampan i det rum där hennes kropp låg. En annan har kunnat se ett par skor som låg på en avsats på utsidan av huset. En annan har hört och sett vad människor har gjort en helt annan del av

¹³ Max Tegmark "Liv 3.0" (svensk översättning). Hela kapitel 8, särskilt sid 402-406

byggnaden.¹⁴ Sådana erfarenheter skulle inte finnas om det inte finns något separat medvetande som kan existera oberoende av den fysiska kroppen.

2.4.6 Magnus bedömning

T: 70%, A: 30%

2.5 Gud, om han finns, verkar gömma sig

2.5.1 Beskrivning

Gud, om han finns, visar sig inte tydligt för alla människor. Det tycks som om Gud gömmer sig, om han finns. ("The problem of the Hiddenness of God")

2.5.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Det är inte givet att Gud vill visa sig tydligt för alla. Orsaker till det vet jag inte, utan kan bara spekulera. Det är inte alls säkert att Gud vill att alla ska känna till honom, utan han kanske vill att så många som möjligt av fri vilja ska välja att både följa och älska honom. Kanske han vill att människor ska söka sig till honom själva. Kanske han bara visar sig för dem som han på förhand vet till slut kommer att vilja följa och älska honom.

Men Gud också har visat sig på många sätt:

- Genom att världen finns

¹⁴ Todd Burpo och Lynn Vincent "Himlen finns på riktigt", sid 86

- Genom all skönhet i världen
- Genom att han blev människa i Jesus och levde som en människa på jorden och gick omkring bland oss
- Genom många andra fenomen som finns angivna var för sig i detta dokument

Problemet är inte att Gud är gömd, utan att människor är blinda.

2.5.3 Problem med den kristna förklaringen

De sätt Gud har visat sig bemöts under respektive fenomen på övriga ställen i detta dokument.

2.5.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Det tycks som om Gud gömmer sig därför att det inte finns någon gud. Om Gud finns så borde han vilja att alla ska kunna "se" honom och veta att han finns. Han borde göra ett (eller flera) "supermirakel" så att det inte finns något tvivel för någon att han finns.

Justin Brierly på podcasten "Premier Unbelievable?" har år 2012 gjort ett experiment, "The Ateistic prayer experiment"¹⁵, där ett 70-tal ateister kom överens om att under en 40-dagarsperiod be till den gud de inte tror på några minuter varje dag. De bad något i stil med "Gud, om du finns, så visa dig för mig". Resultatet av experimentet var att endast två av dem blev teister av experimentet. Resten säger att de inte fick något svar. Och en av dem som blev kristna blev det strax innan experimentet påbörjades. Det tyder på att inte ens om man ärligt ber om ett svar så får man det.

2.5.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Delvis hänvisar jag till det jag skrev ovan under "Förklaring givet teistisk/kristen världsbild".

Varför gör Gud inte något "supermirakel"? Kanske för att han inte i första hand är intresserad av att alla ska veta att han finns, utan bara de som av sitt hjärta kommer att vilja följa honom. Det verkar finnas många hårdnackade ateister som inte skulle välja att följa Gud ens om han gjorde ett "supermirakel". Till exempel så är Richard Dawkins tydlig med att han inte skulle ändra sig även om bevisen skulle peka på att det håll han inte vill¹⁶. Om vår filosofiska övertygelse utesluter att något övernaturligt finns så hjälper det inte vilka supermirakel Gud än gör, de skulle ändå inte tro. Dessutom så har Gud gjort en del "supermirakel", se punktlistan ovan.

Dessutom är det inte Guds syfte. Bibeln är tydlig med att Guds högsta mål inte är att alla människor ska tänka att han existerar. Guds mål är att han vill ha en kärleksfull relation med människorna. För att ha en relation måste det finnas ett mått av frivillighet. Därför har Gud gett tillräckliga skäl men inte mer. Det ska gå att treva sig fram till Gud om man är öppen för det, men det ska vara tillräckligt dunkelt för att det ska vara möjligt att välja bort honom.

¹⁵ Del 1: <https://www.premierunbelievable.com/unbelievable/the-atheist-prayer-experiment-results-show-unbelievable/12392.article> , Del 2: <https://www.premierunbelievable.com/unbelievable/the-atheist-prayer-experiment-show-2-unbelievable/12343.article> . Lyssnat på 2022- 2022-09-30 resp 2022-10-04.

¹⁶ Enligt Tobias Sunnerdahl I "Liten Handbok om de vanligaste argumenten...", sid154

2.5.6 Magnus bedömning

Jag bortser här från punktlistan av sätt som Gud har visat sig, eftersom jag bedömer de fenomenen på andra ställen i detta dokument. Om jag skulle bedöma dem här också så skulle detta inte vara ett oberoende fenomen.

I övrigt så ger detta fenomen en fördel för ateism. Den kristna förklaringen är ett försök att förklara ett fenomen som tyder på att Gud inte finns. Här gäller det för mig som kristen att inte falla i fällan att se till min förutfattade mening att Gud finns, utan att bedöma detta fenomen ärligt. Eftersom jag här inte vill bedöma de "supermirakel" som Gud verkligen har gjort och som bedöms separat i detta dokument, så måste jag där bedöma till ateismens fördel:

T: 30%, A: 70%

2.6 En tung sten (Allsmäktighetsparadoxen)

2.6.1 Beskrivning

(Detta är egentligen inte ett fenomen i världen och borde därför inte finnas med här. Men det är ett vanligt förekommande ateistiskt argument så jag tar med det ändå.)

Det finns många exempel på formulering av allsmäktighetsparadoxen. Detta är en av de vanligaste: Om det skulle finnas en allsmäktig Gud, kan han då skapa en så stor sten att han inte själv kan lyfta den? Och om han kan det, då är han inte allsmäktig eftersom han inte kan lyfta den.

Se t.ex. Wikipedia¹⁷, som också på ett bra sätt beskriver hur man kan definiera ordet "allsmäktig" (omnipotent) på några olika sätt.

2.6.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Uttrycket "en sten så stor att ingen kan lyfta den" är i själva verket ett nonsens-uttryck eftersom en sten har en viss utsträckning i rummet och en viss tyngd, och som därför alltid kan lyftas (förutsatt att man är tillräckligt stark). Därför är det nonsens att prata om en "olyftbar sten" på liknande sätt som det är nonsens att prata om "fyrkantiga trianglar". Argumentet är alltså inte ett argument mot Gud eller hans allsmäktighet, utan bara en lek med ord och en logisk motsägelse.

Att använda ett nonsensuttryck som "argument" är alltså inte ett argument mot Gud eller hans allsmäktighet, utan endast en lek med ord. Ordleken är i sig själv alltså en logisk motsägelse, som i sig är ganska rolig men det är ogiltigt som argument.

¹⁷ Wikipedia <https://sv.wikipedia.org/wiki/Allsm%C3%A4ktighetsparadoxen>

2.6.3 Problem med den kristna förklaringen

-

2.6.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

-

2.6.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

-

2.6.6 Magnus bedömning

Detta försök från ateistisk håll att hitta ett argument mot existensen måste anses som helt misslyckat och kan avskrivas.

T: 50%, A: 50%

2.7 Det tycks finnas en absolut objektiv moral

2.7.1 Beskrivning

Det tycks finnas en absolut objektiv moral.

2.7.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Människor kan ha olika uppfattningar om vad som är moraliskt rätt och riktigt, men det tycks som om alla upplever att det verkligen finns en absolut objektiv moral. Den moralen är förankrad i Guds väsen. Om inte Gud finns så finns det inget som kan grunda en objektiv absolut moral eftersom det bara är bara Gud som har egenskaper som allvetande och allgod. Alltså måste Gud finnas.

2.7.3 Problem med den kristna förklaringen

Varför måste en objektiv moral vara grundad i just Gud? Varför inte i vad som helst, t.ex. en sten?

2.7.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Alternativ 1: Det är bara en chimär. Det finns egentligen ingen objektiv absolut moral, det bara verkar så. Egentligen är moralen subjektiv och/eller socialt uppkommen, och upplevelsen av att det finns en objektiv moral är felaktig. Moralerna är relativ, antingen socialt relativ eller personligt relativ.

En variant av detta argument är följande:

1. Det är osannolikt att något komplext existerar som något grundläggande, som typen naturlag
2. Moral är extremt komplex
3. Alltså är det extremt osannolikt att det verkligen finns en grundläggande objektiv moral.

Angående sats 1: De flesta grundläggande naturlagarna är mycket enkla i grunden (även om den matematik som används för att beskriva dem kan vara svåra att förstå). Jämför principen om Ockhams rakkniv¹⁸. Därför borde allt grundläggande vara enkelt i grunden.

Angående sats 2: Även om det skulle gå att formulera en enkel moralisk princip eller lag, t.ex. den skyllene regeln "allt vad ni vill att människorna ska göra för er, det ska ni också göra för dem" (Mat 7:12), så blir den oerhört komplex att tolka i relationer med andra människor. En sådan lag fungerar till exempel inte för en masochist. För att få en fungerande moralisk lag som är komplett och fungerar i alla situationer nedskrivna i ord så behövs en närmast oändlig mängd regler. Alltså är moral extremt komplex.

Detta argumentationssätt kan användas även för andra liknande argument, t.ex. det om att det skulle finnas ett objektivt grundläggande människovärde.

Alternativ 2: Det finns verkligen en objektiv moral, men den är inte grundad i Gud.

2.7.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Alternativ 1: Detta synsätt blir väldigt konstigt, för då har vi ingen grund för att säga att något är objektivt fel. Till exempel kan vi inte säga att judeutrotningen under andra världskrigets nazism var fel. Den upplevdes ju rätt för nazisterna i Tyskland under nazisternas regim, så hur kan vi då säga att den var fel? Om nazisterna skulle ha vunnit kriget och utrotat eller hjärntvättat alla andra, skulle judeutrotningen då ändå ha varit fel? Eller Stalins förföljelse och tortyr av människor? Eller Putins/Rysslands anfällsrig i Ukraina? Allt det var ju "rätt" i de kulturella miljöer där det beslutades.

Om moralerna är relativ så kan en enskild människa alltid hävda att vad som helst är rätt för den personen, och på så sätt rättfärdiga att själv utföra tortyr, mord, våldtäkter mm. I så fall har vi ingen bas för moraliskt beteende annat än sociala överenskommelser som kan ändras från kultur till kultur och från tid till tid.

Om moralerna är relativ så blir den underliggande frågan bakom varje moraliskt påstående "Vem säger det?".

¹⁸ Se appendix.

Visst, det är logiskt möjligt att tänka sig att det inte finns någon objektiv moral, men det motsäger de flesta människors upplevelse.

Gällande varianten med satserna skulle följande kunna sägas:

Sats 1: Satsen grundar sig på erfarenhet från helt andra områden, främst fysik. Det är inte tydligt hur det skulle kunna överföras till moral. Det är i alla fall inte något logiskt problem med moralargumentet, möjligtvis sjunker sannolikheten lite med denna sats.

Sats 2: En moral som grundar sig i Gud skulle kunna vara väldigt enkel. Att den sen blir komplex i relationer behöver inte betyda att den objektiva moralen i sig är komplex. Till exempel skulle den gyllene regeln kunna vara en enkel objektiv grundläggande moralisk regel. Om en masochist menar att den gyllene regeln innebär att han bör skada andra människor så tänker han väldigt ytligt. Andra människor vill inte bli skadade, så han får ändå inte skada andra människor. Det är ganska uppenbart. Så även om regeln i sig är väldigt enkel och grundad i Gud så kan tolkningen av den i olika situationer bli komplex. Men det innebär ju inte att den grundläggande regeln är komplex. Alltså behöver inte en objektivt grundläggande moral vara komplex.

Därmed faller slutsatsen nr 3.

Jag ser heller inte att t.ex. begreppen människovärde skulle vara komplext.

Alternativ 2: Skulle det finnas en verklig objektiv moral, som inte är grundad i Gud? Vad skulle den då vara grundad i? Eller vad skulle den komma från? Skulle det finnas en absolut moral som bara "flyter omkring" i universum även om det inte skulle finnas några personer i universum? Detta alternativ, som konstigt nog verkar bli alltmer populär, verkar helt osannolik för mig. Då är alternativ 1 rimligare som ateistisk undanflykt.

Alltså är den teistisk/kristna förklaringen troligare.

2.7.6 Magnus bedömning

Alternativ 1 är möjlig. Hänger på hur säker man kan vara på att upplevelsen av att moralen är absolut och objektiv verkligen är det. Det kan man inte vara väldigt säker på, men det verkar så. Lätt fördel för teism.

Alternativ 2 verkar logiskt omöjlig tycker jag, så den bortser jag från här.

T: 60%, A: 40%

2.8 Kristna människor är inte moraliskt bättre än andra

2.8.1 Beskrivning

Det finns beskrivningar och historier om kristna människor som beter sig mycket oetiskt.

Historiska exempel: Spanska inkquisitionen, katolska kyrkans hot om skärseld för avlidna anhöriga om inte mässor utförs som kyrkan tog dyrt betalt för.

Exempel i nutid: katolska präster och biskopar som förgriper sig på minderåriga, kristna friskolor i Sverige som hanterar eleverna på ett inskränkt och förnedrande sätt, Kristna sektledare som misshandlar och trycker ner församlingsmedlemmar (Knutbyförsamlingen med Åsa Waldau) mm.

2.8.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Världen är fallen. Alla människor har syndat och gått miste om härligheten från Gud. Även kristna människor (verkliga efterföljare till Jesus) misslyckas ofta.

Sen finns det också människor som påstår sig vara kristna men inte är det (dvs de följer inte Jesus, och vill det inte heller).

Men är religionen roten till allt ont och alla krig? Knappast. Om man undersöker alla krig i historien som finns i "Encyclopedia of Wars"¹⁹ så hittar man att bara ungefär 7% av historiens alla konflikter kan betraktas som religiösa konflikter.

Till sist finns det väldigt många kristna som beter sig väldigt väl och kan anses ha en betydligt bättre moral än de flesta andra.

2.8.3 Problem med den kristna förklaringen

2.8.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Om det skulle funnits en allsmäktig, god gud som människor följer så borde man vänta sig att de som följer den guden skulle bete sig betydligt mer moraliskt rätt än andra, men det verkar de inte göra.

Litteraturförslag: Sam Harris "Letter to a Christian Nation".

2.8.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Om någon påstår att många kristna de facto beter sig omoraliskt så måste det bedömas utifrån någon moralisk standard. Antingen så finns det en absolut moralisk standard som i sig är ett argument för att Gud finns (se annan rubrik i detta dokument). Eller så finns ingen sådan absolut

¹⁹ <https://www.amazon.com/Encyclopedia-Wars-Facts-Library-History/dp/0816028516>

standard och i så fall är det rätt godtyckligt om någon anser att en viss person betar sig omoraliskt eller inte.

Blir samhället bättre om vi utesluter Gud? Under 1900-talet har vi sett vad samhällen som varit uttalat ateistiska, bland annat i Sovjet och Kina, har varit kapabla till. Med facit i hand kan vi se att det har resulterat i mycket mer död och förtryck än vad några religiösa samhällen har gjort. Kanske för att ateismen har befriat människor från moraliskt ansvar inför någon yttersta makt (utöver staten). "Om Gud är död så är allt tillåtet", som författaren Fjodor Dostojevskij skrev.

2.8.6 Magnus bedömning

Fördel ateism. Detta är ett fenomen som åtminstone på ytan verkar implicera att det inte kan finnas någon gud. Men jag upplever det som ett rätt svagt argument.

T: 40%, A: 60%

2.9 Bibeln innehåller moraliskt absurda regler

2.9.1 Beskrivning

Bibeln tycks innehålla regler som ter sig moraliskt absurda för en modern människa. Exempel:

- När barn uppför sig illa ska vi slå dem (Ords 13:24, 20:30, 23:13-14)
- Om barn förolämpar oss ska vi döda dem (2 Mos 21:15, 3 Mos 20:9, 5 Mos 21:18-21, Mark 7:9-13, Mat 15:4-7)
- Stena människor till döds för en massa saker enligt moseböckernas lagar.
- Om din bror, din mors son, eller din son eller dotter, eller hustrun i din famn eller din vän som står dig så nära som ditt eget liv, i hemlighet vill förleda dig och säger: "Låt oss gå och tjäna andra gudar" som varken du eller dina fäder har känt – gudar hos de folk som bor runt omkring er, nära dig eller fjärran, från jordens ena ände till den andra – så ska du inte göra som han vill eller lyssna till honom. Du ska inte visa honom någon skonsamhet eller ha förbarmande eller overseende med honom, utan du ska döda honom. Först ska din hand vara mot honom för att döda honom och sedan hela folkets hand. Du ska stena honom till döds, därför att han försökte leda dig bort från Herren din Gud som har fört dig ut ur Egypten, ur träldomshuset. Och hela Israel ska höra det och frukta och ska sedan inte mer göra något sådant ont hos dig. Om du får höra om någon av de städer som Herren din Gud ger dig att bo i, att från dig har utgått onda män, som förför invånarna i sin stad genom att säga: "Låt oss gå bort och tjäna andra gudar", gudar som ni inte känner, då ska du noga undersöka, rannsaka och utforska. Om det då visar sig vara sant och kan bekräftas att något så avskyvärt har ägt rum hos dig, ska du slå den stadens invånare med svärd. Du ska viga den åt förintelse med allt som är i den. Också boskapen ska du döda med svärd. (5 Mos 13:6-15)

Dessutom gav Gud, enligt Bibeln, befallning åt israeliterna att utföra folkmord på befolkningen i Kanan och folk runtomkring.

2.9.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

2.9.3 Problem med den kristna förklaringen

2.9.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Jesus lär att GT fortfarande gäller:

Jag säger er sanningen: Innan himmel och jord förgår ska inte en bokstav, inte en prick i lagen förgå, inte förrän allt har skett. Därför ska den som upphäver ett av de minsta av dessa bud och lär människorna så kallas minst i himmelriket. Men den som håller dem och lär ut dem, han ska kallas stor i himmelriket. (Mat 5:18-19)

Även apostlarna säger det:

Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, tillrättavisning, upprättelse och fostran i rättfärdighet, så att gudsmänniskan blir fullt färdig, väl rustad för varje god gärning. (2Ti 3:16-17)

Enligt kristendom så är Bibeln inspirerad av Gud, och Gud är god. Men dessa absurda regler i Bibeln visar att minst en av följande måste gälla:

1. Antingen så är Gud inte god,
2. eller så är Bibeln inte inspirerad av Gud,
3. eller så finns ingen Gud.

I samtliga fall så är kristendom falsk.

Litteraturförslag: Sam Harris "Letter to a Christian Nation".

2.9.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Detta argument säger inte mycket i frågan om det finns en Gud eller inte. Snarare attackerar argumentet Guds moral. Om det skulle finnas en skapargud som inte är god utan ond så skulle jag inte vilja följa honom, under förutsättning att jag tror mig kunna skilja på gott och ont på rätt sätt.

Jag menar ändå att Gud är god, och att Bibeln är inspirerad av Gud.

En vanlig tolkning av bibeln är att det gamla förbundet gällde till och med Jesu död på korset (eller eventuellt till Andens utgivande på pingstdagen efter Jesu uppståndelse), därefter gäller det nya förbundet. Till exempel sa Jesus när han dog på korset "Det är fullbordat":

När Jesus hade fått ättikvinet, sade han: "Det är fullbordat." Och han böjde ner huvudet och överlämnade sin ande. (Joh 19:30)

Därför kan man tolka Mat 5:18 (se ovan) så att allt som står i lagen i GT visserligen stämmer, men 5:19 gäller bara i det gamla förbundet (som också Jesus levde i). 2Ti 3:16-17 säger inte att lagen i det gamla förbundet fortfarande gäller, utan att även GT är inspirerad av Gud och nyttig. Det är inte

samma sak. Dessutom gavs lagen i GT till israeliterna, inte till andra folk. Även när Jesus vandrade på jorden så gällde GT:s lagar, och fortfarande bara för judarna.

Enligt denna tolkning så var det gamla förbundet ett tillfälligt förbund som gällde från Moses fram till Jesu död, och bara för Israels folk. Det förespråkade stränga straff om man tolkar det bokstavligt, men mycket tyder på att man normalt inte utfärdade de stränga straffen. De stränga straffen var ofta mindre stränga än straff som fann i lagarna hos folken runtomkring, så lagen kan ha varit ett sätt att hindra att israeliterna införde ett lagsystem med ännu strängare straff.

Straffet för dessa brott är inte det viktiga, och de är inte applicerbara i nya förbundet. Däremot är förbuden relevanta.

I det nya förbundet gäller andra lagar och påbud (älska Gud, älska din nästa, gör alla folk till lärjungar mm), och det finns inga straff beskrivna överhuvudtaget om någon bryter mot dem. Nu uppmanas vi att söka efter fel och brister hos oss själva i stället för hos andra.

Gällande Guds befallningar om folkmord så finns flera möjliga förklaringar till det:

- Det finns tecken som tyder på att de folken så onda att det minsta av det onda skulle vara att utrota dem. Det är något som Gud skulle kunna veta men aldrig vi människor (om inte Gud talar om det för oss).
- Det skulle kunna vara en hyperbolisk beskrivning²⁰, dvs Gud avsåg aldrig att samtliga skulle dödas, även om det uttryckligen står så. Jämför t.ex. gamla egyptiska texter som beskriver ett slag mot Hettiterna som en överlägsen seger för egyptierna, när det egentligen var ett oavgjort slag, eller andra beskrivningar av hur man i princip jämnat en stad med marken och dödat alla, även kvinnor och barn, men senare läser vi att representanter för folket i den staden ville handla eller förhandla – de var alltså inte alls utrotade.

Gällande punkt 2 i avsnittet ovan, "Bibeln är inte inspirerad av Gud", så kan man tänka lite olika här som kristen. Bibeln är definitivt skriven av människor. Det är människor som har hållit i pennan i samtliga fall. Människor gör ofta fel och misstag. På så sätt kan det ha hamnat felaktigheter i Bibeln. Men jag menar ändå att Bibeln är inspirerad av Gud. Detta genom att Gud inspirerade de mänskliga skrivarna som skrev ner texten. Slutsatsen är att jag personligen är tveksam till att påstå att Bibeln är ofelbar, trots att den är inspirerad av Gud.

Jag håller med om att man intuitivt skulle kunna tycka att med en god allsmäktig Gud så borde Bibeln inte innehålla lagar som dem under avsnitt "Beskrivning" ovan. Men det är inte en övertygande indikering till att kristendomen skulle vara falsk.

2.9.6 Magnus bedömning

T: 30%, A: 70%

²⁰ Överdriven. Ett vanligt litterärt stildrag i antik litteratur. T.ex. "kejsare över hela världen" (kejsare över Persierriket eller Romarriket), "Fienden var lika många som sandkornen i havet" (fiendens arme var fler än vi kunde räkna).

3 Naturvetenskapliga iakttagelser/fenomen

3.1 Universum verkar vara finjusterat för liv

3.1.1 Beskrivning

Universum tycks vara oerhört finjusterat för att liv, eller ens kemi i någon form, ska kunna finnas. Några exempel är styrkan på den starka växelverkan, förhållandet mellan materia och antimateria i det tidiga universum, förhållandet mellan den elektromagnetiska kraften och gravitationskraften, förhållandet mellan gravitationskraften och universums expansionshastighet, förhållandet mellan mörk energi och total energi. Var och en av dessa är inom mycket snäva områden för att liv överhuvudtaget ska vara möjligt i universum, och kombinerat är det extremt osannolikt att det skulle vara så av en slump.

3.1.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Det verkar som om "någon" har fipplat med alla kontroller, konstanter och startparametrar med flit just för att liv överhuvudtaget ska kunna uppstå. Att naturkonstanterna ser ut som de gör är enligt ett teistiskt perspektiv inte en extremt osannolik slump utan de är som de är just för att liv ska kunna uppstå. Gud har skapat universum och aktivt finjusterat alla dessa konstanter.

Vad vi ser här är det som William Dembski kallar "Specifierad komplexitet", dvs låg sannolikhet i kombination med ett oberoende mönster (i detta fall anpassat för liv). Det är detta faktum som visar att det behövs en förklaring mer än bara slump.

Det finns egentligen bara tre möjliga förklaringar till detta fenomen med universums finjustering:

1. Nödvändighet (det måste av någon anledning vara så)
2. Slump
3. Design

Det kan inte vara nödvändighet eller slump, alltså måste det vara design.

Litteraturförslag:

- "Finns Gud? Del I – Om designargumentet utifrån universums finjustering" av Mats Selander och André Juthe.
- "Philosophical Foundations for a Christian Worldview" av J.P Moreland och William Lane Craig, sid 493-500

3.1.3 Problem med den kristna förklaringen

Kanske en sådan förklaring kan vara ett "Kunskapsluckornas gud"-argument²¹? Vi kanske någon dag kan hitta en naturlig förklaring till varför det är så.

3.1.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Man kan tänka sig några naturalistiska förklaringar:

1. Det skulle kunna finnas någon hittills oupptäckt koppling mellan dessa konstanter (typ en storförenad "teori om allt", "theory of everything", "TOE", vilket de facto inte är en teori om verkligheten allt, utan bara en teori som förenar alla kända fundamentala naturkrafter i universum), vilket skulle göra att sannolikheten kanske ändå inte är så oerhört liten.
2. Vi skulle kunna leva i ett multiversum, bestående av ett oerhört stort (oändligt?) antal universum, vart och ett med olika slumpvisa värden på parametrarna. Med tillräckligt många universum med olika slumpvisa konstanter och begynnelsevillkor så råkade just vårt universum av slumpen bli finjusterat för liv.
3. Den antropiska principen²² säger (i den svaga varianten) att universum naturligtvis måste vara som det är för att det ska kunna finnas medvetna observatörer som konstaterar detta.

3.1.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Förklaring nr 1 är helt hypotetisk eftersom vi inte har några indikationer på att en sådan storförenad teori skulle finnas²³. Dessutom skulle det innebära att denna storförenade teori i sig måste vara osannolikt finjusterad för att kunna frambringa ett så finjusterat universum som det vi lever i, så vi ändå skulle vara tillbaka på ruta ett.

Förklaring nr 2 är även den ytterst hypotetisk eftersom vi inte har (och sannolikt aldrig kommer att få) någon möjlighet att observera andra universum. En sådan hypotes är minst lika metafysisk, pseudo-vetenskaplig och komplex som hypotesen om en kosmisk designer. Dessutom är det svårt att hitta någon modell för en "universum-generator" med de behövliga egenskaperna (bland annat ska den producera universum med olika slumpvisa värden variationer på universumens konstanter och kvantiteter) som skulle fungera. Det behöver dessutom finnas en oerhörd mängd universum för att något bland dem ska vara finjusterat för liv. Att det skulle finnas en oändlig mängd universum verkar också orimligt med tanke på att det inte verkar kunna finnas en oändlig mängd av något alls, eftersom en faktisk oändlig mängd leder till orimliga konsekvenser (jfr t.ex. Hilberts hotell). Det finns heller inget som tyder på att det skulle finnas ett multiversum, annat än om man vill införa det just bara för att hitta ett alternativ till designhypotesen.

Förklaring nr 3 kan inte anses vara en rimlig förklaring. Wikipedia skriver att den har kritiserats för att vara en tautologi eller truism. En liknelse: Tänk dig att du står inför en arkebuseringspluton med 20-

²¹ Se appendix.

²² Se Wikipedia https://sv.wikipedia.org/wiki/Antropiska_principen . Besökt 2022-10-30.

²³ M-teorin är kanske den mest lovande TOE-teorin när detta skrivs. Men även om vi skulle hitta en TOE så skulle det leda till att endast en enda uppsättning av konstanter och mängder skulle vara kompatibel med naturlagarna, vilket verkar falskt, eller åtminstone i sig kräva en förklaring av samma dignitet som förklaringen av finjusteringen.

40 vältränade soldater som ska avrätta dig på nära håll. De riktar alla sina gevär mot dig, och du hör befälet ge order "Lägg an, färdiga, skjut", och du hör skotten brinna av. Men du märker till din stora förvåning att du har överlevt! Enligt den antropiska principen skulle du då bara rycka på axlarna och tänka att det är klart att jag överlevde, jag är ju här och kan fortfarande tänka. Men det är inte ett rimligt sätt att resonera. Inte heller skulle du tro att alla dessa vältränade soldater skulle ha råkat missa dig av en slump. I stället skulle du genast undra varför du lever, och fråga dig om det kanske var en skenavrättning, dvs att *någon* med flit hade beslutat att du ändå skulle få leva.

Ytterligare en liknelse är denna som kommer från filosofen John Leslie: Antag att Bob får en ny bil i födelsedagspresent. Det finns millontals möjliga registreringsnummer, så det är ytterst osannolikt att Bobs bil skulle få, till exempel, CHT 4271. Om han ändå skulle få just det registreringsnumret så skulle ingen bry sig särskilt mycket. Men tänk om Bob, som är född den 8:e augusti 1949, ser att bilen har registreringsnumret BOB 8849. Då vore det väldigt plump av honom om han bara skulle rycka på axlarna och säga att "Ja den måste ju få något registreringsnummer, så detta är lika osannolikt som något annat". Det är uppenbart att *någon* har specialbeställt det registreringsnumret för just Bobs bil, det vill säga att registreringsnumret är designat för just Bob.

Ungefär så är det med universum: *Någon* har med flit beslutat att universum ska vara så finjusterat att vi kan leva. Det är inte en slump, och vi kan inte som den antropiska principen föreslår bara rycka på axlarna och säga att det måste ju vara så och sedan inte fundera mer på det.

Den som hävdar att den antropiska principen är applicerbar gällande universums finjustering har dessutom gjort sig skyldig till felet att blanda ihop det sanna påståendet A med det falska påståendet A' enligt följande:

- A. Om observatörer som har utvecklats i ett universum undersöker dess fundamentala konstanter och kvantiteter, så är det mycket troligt att de kommer att observera att de är finjusterade för observatörernas existens.
- A'. Det är mycket troligt att ett universum finns som är finjusterat för utveckling av observatörer i det.

Om man tänker att "*detta fenomen med finjustering av universum måste ha en naturlig förklaring, för annars så finns det något övernaturligt och det kan inte finnas något övernaturligt*", så har man en förutfattad mening om att det inte kan finnas något övernaturligt och följer inte bevisen dit de leder. I stället försöker man postulera allt vildare och osannolikare förklaringar för att få fenomenet att passa med sin förutfattade mening. Då gör man inte en ärlig bedömning och kan lika gärna sluta läsa detta dokument.

3.1.6 Magnus bedömning

Givet vad vi känner till idag så är det antingen en extremt osannolik slump att världen är så finjusterad, eller så är det design. Jag skulle vilja sätta sannolikheten för ateism givet detta fenomen till lika låg som sannolikheten att vårt extrema universum skulle uppkomma av en slump, dvs i praktiken 0%, men jag har bestämt mig för att inte använda en lägre siffra än 10% i något av dessa fenomen. Det skulle också trots allt kunna vara så att någon av de ateistiska försöken till förklaring är starkare än jag i nuläget inser.

T: 90%, A: 10%

3.2 Jorden verkar vara finjusterad för liv

3.2.1 Beskrivning

Det har på senare tid visat sig att även planeten jorden i sig verkar vara ytterst noggrant finjusterad för att något ska kunna leva på jorden. Detta även givet ett universum som redan är finjusterat för liv. Jordens avstånd från solen är inom ett mycket snävt område för att liv ska kunna vara möjligt, solens stabilitet är precis vad som behövs, jordens atmosfär hade precis rätt sammansättning för att det tidiga livet på jorden skulle kunna uppstå (syrefattigt), och därefter ändrades sammansättningen så att livet skulle kunna utvecklas (syrerikt), Jupiter och Saturnus storlek och omloppsbanor rensar området kring jordens omlopps bana från farliga kroppar som skulle kunnat bli meteoriter som bombarderar jorden. Detta är bara några få exempel. Det har senaste tiden upptäckts allt fler osannolika sammanträffanden som har möjliggjort att liv existerar på jorden. Det gör att allt fler astronomer och biologer numera tvivlar på att liv överhuvudtaget kan finnas på någon annan planet i universum.

Se vidare artikel i "Vetenskap och Tro"²⁴.

3.2.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Att jorden är finjusterad för liv är inte en extremt osannolik slump utan de är som de är just för att liv ska kunna uppstå. Gud har skapat universum och aktivt finjusterat alla dessa konstanter.

Se även artiklar hos "Cold-case Christianity"²⁵ och "Reasons to Believe"²⁶.

3.2.3 Problem med den kristna förklaringen

Kanske en sådan förklaring kan vara ett "Kunskapsluckornas gud"-argument²⁷? Vi kanske någon dag kan hitta en naturlig förklaring till varför det är så.

3.2.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Jämför med avsnittet "Universum verkar vara finjusterat för liv" ovan.

(Förklaring nr 1 i det avsnittet kan inte användas som förklaring för detta fenomen.)

Förklaring nr 2 i det avsnittet, givet ett så oerhört stort universum, med väldigt många stjärnor och planeter, gör att det kanske inte är så otroligt att någon (eller några) planeter är lämpliga för liv.

Förklaring nr 3 i det avsnittet, den antropiska principen, kan användas även här.

²⁴ <https://vetenskapochtro.se/kosmisk-och-lokal-finjustering/>, besökt 2022-10-30.

²⁵ <https://coldcasechristianity.com/writings/four-ways-the-earth-is-fine-tuned-for-life/>, Besökt 2022-10-30.

²⁶ <https://reasons.org/explore/publications/articles/fine-tuning-for-life-on-earth-updated-june-2004>, besökt 2022-10-30.

²⁷ Se appendix

3.2.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Se avsnittet "Universum verkar vara finjusterat för liv" ovan.

(Förklaring nr 1 i det avsnittet kan inte användas som förklaring för detta fenomen.)

Förklaring nr 2 i det avsnittet: Det har de senaste decennierna löpande framkommit allt fler fakta som tyder på att jorden är extremt finjusterat för liv, och ännu mer för avancerat liv som till exempel människor. Antalet planeter som verkar finnas i hela universum verkar inte på långa vägar räcka till för att en enda planet i hela universum skulle vara finjusterad för liv. Se vidare artiklarna i "Cold-case Christianity" och "Reasons to believe" som jag refererade till ovan.

Förklaring nr 3 fungerar lika lite här som i det föregående fenomenet, det om att hela universum verkar vara finjusterat för liv.

3.2.6 Magnus bedömning

Givet vad vi känner till idag så är det antingen en otrolig slump att jorden är så finjusterad, eller så är det design. Jag anser att detta är ett oberoende argument till det föregående att universum är finjusterat för liv. Man skulle till och med kunna ha en separat sannolikhet för vart och ett av alla olika fenomen som gör universum respektive jorden finjusterade för att liv ska kunna finnas. Det är då man får sådana fantastiska (o)sannolikheter som i föregående avsnitt (Universums finjustering för liv). Det gör att den sannolikhet jag skriver här och i förra avsnittet för teism (90% i bägge) egentligen är en extremt kraftig underskattning.

T: 90%, A: 10%

3.3 Det finns liv på Jorden

3.3.1 Beskrivning

Livets uppkomst: Liv finns på jorden, och livet har uppstått antingen på Jorden eller möjligtvis någon annanstans och transporterats till Jorden.

DNA: DNA innehåller livets grundinformation. Utan DNA inget liv (enda undantaget är RNA-virus). Informationen som finns i en DNA-molekyl är långt mycket mer komplex än proteiner. En människas genetiska kod består t.ex. av 3,5 miljarder "bokstäver". I DNA-molekylen finns receptet på hur alla proteiner i kroppen ska byggas. Men det krävs proteiner för att kunna avläsa DNA-informationen och transportera informationen som sedan används av andra proteiner för att bygga nya proteiner. Inom cellen arrangeras DNA i långa strukturer som kallas kromosomer. Inom kromosomerna finns proteiner. DNA och proteiner kan inte uppfylla någon funktion på egen hand, utan de behöver varandra. Inget protein skulle kunna bli till om det inte vore för informationen i DNA-molekylen.

Proteinernas komplexitet: Proteiner består av aminosyror. Det finns 20 olika aminosyror i levande organismer. Dessa måste kombineras på rätt sätt för att bilda proteiner. Ofta består proteiner av mer än 300 aminosyror. Det räcker inte att blanda ihop aminosyror för att proteiner ska uppstå – de måste sättas ihop på rätt sätt och komma i ordning. Sannolikheten för att det ska ske slumpvis

blir alltså $(1/20)^{300}$. Observera att detta endast gäller ett enkelt protein. Den typ av liv som finns kräver hundratusentals proteiner och sannolikheten att dessa ska uppstå av en slump anses vara $1/10^{40000}$. Och detta är innan liv uppstått, vilket innebär att evolutionen inte kan åstadkomma detta.

I beskrivningen av detta fenomen, och uppskattning av sannolikheten, utgår jag från att universum är finjusterat för liv och att även jorden är finjusterad med optimala förhållanden för att liv ska kunna uppstå på jorden. Detta för att kunna hantera denna sannolikhet som oberoende från Finjusteringsfenomenen.

3.3.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Gud har skapat livet på jorden.

Observera att jag inte säger något i stil med att "Detta kan vi inte förklara med dagens teorier, därför måste Gud ha gjort det". Vad jag säger är att givet två världsbilder (eller "teorier om världen" om du vill), teismen och naturalismen, så verkar de observationer vi ser omkring oss passa mycket bättre i en teistisk världsbild. Det verkar inte rationellt att tro på en naturalistisk världsbild.

3.3.3 Problem med den kristna förklaringen

Det kan mycket väl finnas naturliga processer för både livets och DNA:s uppkomst, vi har bara inte kommit på dem ännu.

3.3.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Livets uppkomst: Evolution i någon form kan kanske ha skapat liv.

Max Tegmark skriver: "Ett bra sätt för ett partikelarrangemang att främja det här målet [att bibehålla eller minska sin egna entropi] är att kopiera sig själv och på så vis producera fler energiupptagare. Det finns många kända exempel på sid frambrytande självkopiering: bland annat kan virvlar i turbulenta vätskor göra kopior av sig själva, och hopar av mikrosfärer kan locka närbelägna sfärer att bilda identiska hopar. I något läge blev ett visst partikelarrangemang så bra på att kopiera sig självt att det kunde göra det nästan i all oändlighet genom att utvinna energi och råmaterial ur omgivningen. Ett sådant partikelarrangemang kallar vi liv. Vi vet fortfarande väldigt lite om hur livet uppkom på jorden, men vi vet att primitiva livsformer var här redan för omkring fyra miljarder år sedan."²⁸

DNA och proteiner: Slump kanske – dvs ur blandningen av gaser/vätskor/materie i jordens "ursoppa" skulle det kanske helt slumpvis ha kunnat uppkomma enkla DNA-molekyler och reproducerbara

²⁸ Max Tegmark "Liv 3.0", Volante 2017, sid 338.

kemiska enheter som gav upphov till levande organismer. Antingen på jorden eller någon annanstans som sedan transporterades hit.

3.3.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Livets uppkomst: Evolution kan inte förklara livets uppkomst, bara dess utveckling. Vi har idag ingen rimlig teori om hur livet uppkommit. Det verkar bara extremt osannolikt att reproducerbart liv skulle kunna uppstå ur en viss blandning av kemiska komponenter, hur man än sätter ihop den blandningen.

Max Tegmarks förklaring ovan ter sig mycket spekulativ. Enligt Wikipedia så anses den konventionella definitionen av liv omfatta merparten av följande egenskaper²⁹:

1. Homeostas: Reglering av den interna miljön för att upprätthålla ett visst tillstånd; till exempel, elektrolytkoncentration eller svettning för att sänka temperaturen.
2. Organisation: Består av en eller flera celler. Celler är livets grundläggande byggsten.
3. Metabolism: Konsumtion av energi genom att konvertera kemiska föreningar och energi till cellkomponenter (anabolism) och genom att bryta ner organisk materia (katabolism). Levande ting kräver energi för att upprätthålla intern organisation (homeostas) och för att producera de andra fenomen som förknippas med liv.
4. Celltillväxt: Reproduktion av celler (celldelning), för att kunna ersätta gamla och döda celler med nya friska celler.
5. Anpassning: Förmågan att kunna förändra arvs materialet (mutation), för att kunna förändra sina egenskaper och för att kunna anpassa sig till miljöer.
6. Respons vid stimuli: Tillgång till "sinnen" som kan uppfatta omgivningen.
7. Reproduktion: Förmågan att skapa nya organismer.

Wikipedia skriver vidare att den grundläggande enheten för liv är organismen och att organismen kan bestå av en eller flera celler.

Tegmarks definition av liv verkar vara reproduktion samt förmågan att utvinna energi och råmaterial ur omgivningen, vilket inte stämmer med Wikipedias definition. Tegmarks exempel på självkopierande fenomen, virvlar och mikrosfärer, har bara en av dessa egenskaper, nämligen reproduktion. Visst, de kan använda energi från omgivningen, men inte kemisk energi. Dessutom har Tegmarks "liv" inte överhuvudtaget celler, vilket är grundläggande för Wikipedias definition.

Tegmark beskriver alltså något som är oerhört mycket mer simpelt än liv enligt den konventionella definitionen. Jorden skapades för 4,54 miljarder år sedan, och de äldsta kända spåren av liv på jorden är 3,7 miljarder år gamla. Det verkar mycket osannolikt att Tegmarks "liv" skulle ha kunnat utvecklas till Wikipedias liv på den knappa miljarder år som stod till förfogande.

Wikipedia har även en artikel om livets uppkomst som listar flera aktuella vetenskapliga hypoteser om hur livet kan ha uppkommit på jorden³⁰. Bland annat skriver man där "*Frågan hur den första cellen bildades från enkla organiska molekyler förblir i princip obesvarad, men det finns många hypoteser.*" De hypoteser som därefter räknas upp har alla stora obesvarade problem som gör att jag (som lekman) tycker att de verkar mycket osannolika.

²⁹ <https://sv.wikipedia.org/wiki/Liv>, besökt 2022-11-16

³⁰ https://sv.wikipedia.org/wiki/Livets_uppkomst, besökt 2022-11-16.

DNA och proteiner: DNA innehåller proteiner. DNA behövs för att kunna tillverka proteiner. Så vad kom först? DNA-molekylen eller proteinmolekylen? Bägge dessa molekyler är oerhört komplexa och sannolikheten att någon av dem skulle uppstå av en slump verkar näst intill obefintlig. Då är det betydligt rimligare att DNA och proteiner är designade.

Sannolikheten för en slumpvis process för att få något reproducerbart som ens liknar liv är extremt låg vad jag förstår, ens om man har många miljarder år på sig, och många miljarder världar.

Om man tänker att *"detta fenomen måste ha en naturlig förklaring, för annars så finns det något övernaturligt och det kan inte finnas något övernaturligt"*, så har man en förutfattad mening om att det inte kan finnas något övernaturligt och följer inte bevisen dit de leder. I stället försöker man postulera allt vildare och osannolikare förklaringar för att få fenomenet att passa med sin förutfattade mening. Då gör man inte en ärlig bedömning och kan lika gärna sluta läsa detta dokument.

3.3.6 Magnus bedömning

Egentligen skulle jag vilja sätta sannolikheten för teism för detta fenomen till 90%, men jag anser att livets uppkomst är en så pass komplex fråga att jag kan ha missat någon aspekt som skulle kunna ändra min uppfattning. Därför nöjer jag mig med 80%.

T: 80%, A: 20%

3.4 DNA – Instruktionsboken

3.4.1 Beskrivning

DNA-molekylen verkar innehålla specificerad information av samma typ som till exempel en instruktionsbok. Det verkar inte vara en slumpvis uppkommen molekyl.

3.4.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Att vetenskap kan härleda intelligent ursprung är inget konstigt. Det sker idag inom flera vetenskapliga discipliner. En arkeolog ser några märken på en flintsten och konstaterar att dessa är gjorda av en intelligens och inte av en slump. Vi söker efter utomjordiskt intelligent liv genom till exempel SETI-projektet. Där söker man efter information via signaler som inte är slumpvisa utan som bär information (dvs specificerat komplexitet). SETI förutsätter att vi kan skilja mellan slump och en intelligent avsändare. I DNA har vi faktiskt hittat information. Det är inte så att DNA bara liknar information. DNA är information! Men varifrån kommer den informationen?

3.4.3 Problem med den kristna förklaringen

Ockhams rakkniv³¹: För inte in Gud i onödan. Det är förmodligen en onödig storhet.

3.4.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

DNA-molekylens informationsinnehåll har uppkommit av slump kombinerat med naturligt urval.

3.4.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

DNA innehåller proteiner. DNA behövs för att kunna tillverka proteiner. Så vad kom först? DNA-molekylen eller proteinmolekylen? Bägge dessa molekyler är oerhört komplexa och sannolikheten att någon av dem skulle uppstå av en slump verkar näst intill obefintlig. Då är det betydligt rimligare att DNA och proteiner är designade.

Sannolikheten för en slumpvis process för att få något reproducerbart som ens liknar liv är extremt låg vad jag förstår, ens om man har många miljarder år på sig, och många miljarder världar.

Om man tänker att *"detta fenomen måste ha en naturlig förklaring, för annars så finns det något övernaturligt och det kan inte finnas något övernaturligt"*, så har man en förutfattad mening om att det inte kan finnas något övernaturligt och följer inte bevisen dit de leder. I stället försöker man postulera allt vildare och osannolikare förklaringar för att få fenomenet att passa med sin förutfattade mening. Då gör man inte en ärlig bedömning och kan lika gärna sluta läsa detta dokument.

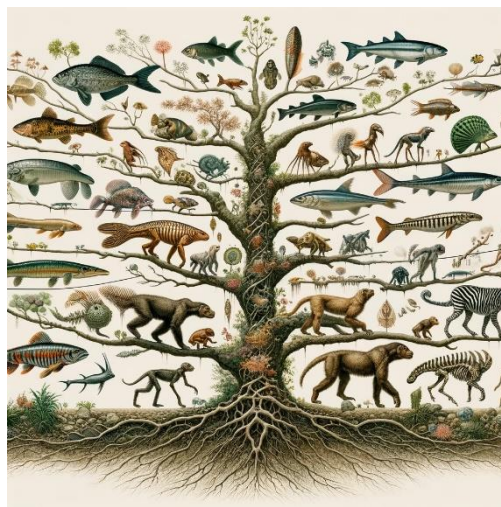
³¹ Se appendix.

3.4.6 Magnus bedömning

Överlägsen fördel för teism. Dock kan detta fenomen eventuellt vara beroende av andra fenomen, så jag vågar inte räkna detta som ett oberoende fenomen i min kalkyl på slutet, så jag tar inte med det alls.

T: 90%, A: 10%

3.5 Uppkomst av olika arter (Makroevolution)

3.5.1 Beskrivning

Det finns många olika arter av liv på jorden. Inte bara varianter inom en art, utan stora skillnader mellan olika arter.

Den genetiska koden i en DNA-molekyl verkar inte ha vuxit fram gradvis genom evolution. Biofysikern Werner Loewenstein skriver:

Detta genetiska lexikon går långt, långt tillbaka i tiden. Inte ett dugg verkar ha förändrats på två miljarder år. Alla jordens levande varelser, alltifrån bakterier till människor, verkar använda samma 64-ordiga kod.³²

Detta argument förutsätter att liv redan har uppstått enligt förra fenomenet. Detta för att det ska kunna anses som ett oberoende fenomen.

³² Werner Loewenstein, The Touchstone of Life, s 64.

3.5.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Jag upplever att de observationer vi gör av olika arter tyder på att evolutionsteorin kan behöva justeras. Det finns så väldigt mycket som evolutionsteorin inte förklarar. Det förbryllar mig att så många naturalister krampaktigt håller fast vid den. Varför inte erkänna att vi behöver en bättre teori för att förklara alla dessa observationer?

Observera att jag inte säger något i stil med att "Detta kan vi inte förklara med dagens teorier, därför måste Gud ha gjort det". Vad jag säger är att givet två världsbilder (eller "teorier om världen" om du vill), teismen och naturalismen, så verkar de observationer vi ser omkring oss passa mycket bättre i en teistisk världsbild. Det verkar inte rationellt att tro på en naturalistisk världsbild.

3.5.3 Problem med den kristna förklaringen

Ockhams rakkniv³³: För inte in Gud i onödan. Det är förmodligen en onödig storhet.

3.5.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Makroevolution fungerar. Ge det bara gott om tid så kommer nya arter att uppstå ut andra.

3.5.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Makroevolution backas hittills inte upp av några observationer. Forskare har t.ex. odlat fram tusentals generationer av bananflugor och framkallat alla möjliga mutationer, men de har ändå fortsatt att vara just bananflugor. Det verkar också som om variationsmöjligheterna ganska snabbt tar slut, något som kallas genetisk homeostas.

Ett annat exempel är studiet av E.coli-bakterier. Forskare har studerat 30.000 generationer (vilket motsvarar en miljon år i människomått mätt) utan någon direkt evolutionär framgång. Även om några smärre detaljer i vissa system har förändrats i dessa 30.000 generationer, har bakterien gjort sig av med stora delar av sitt genetiska arv, däribland förmågan att tillverka några av byggstenarna i RNA. Tydligt sparas bakterien energi genom att göra sig av med sofistikerade men kostsamma molekylära maskiner. Inget som ens kommer i närheten av samma sofistikerade har tillkommit. Det verkar vara lättare för evolutionen att riva ner än bygga upp.

Icke reducerbar komplexitet: Flera aspekter av livet på cellnivå verkar gå att beskriva som oreducerbart komplexa. Det innebär dels att det är komplext (i betydelsen att flera olika mekanismer behöver samverka), dels att de inte går att reducera till mindre bitar som är meningsfulla på egen hand. Ett exempel är flagellen som är en slags propellermotor som driver en viss bakterie framåt. Den består av 40 delar som alla behövs för att flagellen ska fungera. De flesta av dessa delar kan inte tillskrivas något annat syfte som skulle gjort dem evolutionärt gynnsamma. Att alla bitar måste finnas på plats samtidigt skapar stora problem för tanken på en helt blind och icke-styrd evolution.

³³ Se appendix.

Fossilmaterialiet talar emot utveckling genom små gradvisa förbättringar. Professor David Kitts har kommenterat:

Trots de lovande möjligheterna att paleontologin [studiet av fossil] skulle erbjuda en möjlighet att "iaktta" evolutionen, har den tvärtom ställt evolutionisterna inför en del svårlösta problem, där det mest kända är förekomsten av "hopp" i fossilfynden. Evolutionen kräver övergångsformer mellan arterna, men paleontologin erbjuder inga sådana.³⁴

Men även de få fossil som hittats och som rimligtvis kan tyda på artbildning har inte gett vid handen att ett slag av varelse gradvis har förändrats till att bli ett annat. Professor Stephen J. Gould har kommenterat:

Frånvaron av fossilbevis för övergångsstadier mellan större förändringar i organisk design ... har varit ett ihållande och störande problem för påståenden om en gradvis skeende evolution.³⁵

Professor Euan Clarkson sagt följande med hänvisning till de rika fossilfynden i berglager som sagts vara "kambriska":

... övergångs- och mellanformer saknas. De geologiska fynden tyder inte alls på några sådana förhållanden Vad fossilfynden däremot ger vid handen är många exempel på en "plötslig" uppkomst av nya, strukturella former.³⁶

Paleontologen Stephen Jay Gould skriver:

Att det fortfarande finns så ytterst få övergångsformer i fossilmaterialiet är paleontologins stora yrkeshemlighet.³⁷

Och:

De flesta fossila arter uppvisar två egenskaper som inte passar ihop med gradualismen:

1. **Stillastående.** *De flesta arter uppvisar inga riktade förändringar under sin tid på jorden. När de försvinner ser de ut ungefär som när de först uppträdde i den fossila historien; de morfologiska (kroppsliga) förändringarna är vanligen begränsade och oriktade.*
2. **Plötsligt uppträdande.** *En art framträder inte i ett visst lokalt område genom en gradvis omvandling av föregående arter; den uppträder plötsligt och i den färdiga modellen.³⁸*

Om man tänker att "detta fenomen måste ha en naturlig förklaring, för annars så finns det något övernaturligt och det kan inte finnas något övernaturligt", så har man en förutfattad mening om att det inte kan finnas något övernaturligt och följer inte bevisen dit de leder. I stället försöker man postulera allt vildare och osannolikare förklaringar för att få fenomenet att passa med sin förutfattade mening. Då gör man inte en ärlig bedömning och kan lika gärna sluta läsa detta dokument.

³⁴ Kitts, D.B., Paleontology and evolutionary theory, *Evolution* **28**:467, September 1974.

³⁵ Gould, S.J., Is a new and general theory of evolution emerging? *Paleobiology* **6**(1):119–130, 1980.

³⁶ Clarkson, E.N.K., *Invertebrate Palaeontology and Evolution*, 4th edn, Blackwell Science, London, UK, p. 45, 1998.

³⁷ Stephen J Gould, "Evolution's Erratic Pace" | *Natural History*, 86 (1977).

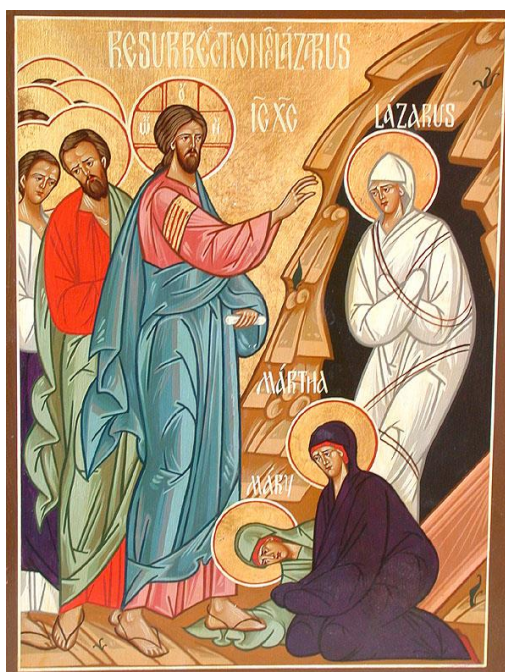
³⁸ Stephen J Gould, "Pandans tumme", s 155-156.

3.5.6 Magnus bedömning

Kanske kan tillräckligt mycket tid och tillräckligt många individer av en art räcka för att förklara olika arters uppkomst, men jag finner det osannolikt givet de argument jag känner till.

T: 90%, A: 10%

3.6 Mirakel

3.6.1 Beskrivning

Det rapporteras om mirakler, i betydelsen övernaturliga, eller vetenskapligt oförklarbara, fenomen.

3.6.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Det finns verkligen en mäktig andlig värld utöver den naturliga (som består av materia, energi, tid och rum). Den andliga världen kan påverka den naturliga världen. Den andliga världen befolkas främst av Gud själv, men också av änglar och demoner. Dessa varelser kan påverka den naturliga världen.

I boken "Dokumenterade mirakler" av Micael Grenholm³⁹ går författaren igenom över 50 exempel på vetenskapligt oförklarliga tillfrisknanden efter bön, baserat på läkarutlåtanden och journaler. Han för en djuplodande diskussion om huruvida detta rör sig om genuina mirakler.

3.6.3 Problem med den kristna förklaringen

Ockhams rakkniv⁴⁰: För inte in Gud i onödan. Det är förmodligen en onödig storhet.

3.6.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Så kallade mirakel är inte verkliga. De beror på psykologiska effekter, missförstånd, bedrägerier, hittills okända naturliga orsaker, felbedömningar med mera. Det finns ingen andlig verklighet. En så kallad "andlig verklighet" borde aldrig införas på grund av principen om Ockhams rakkniv⁴¹. Att införa Gud som förklaring är att införa en "Kunskapsluckornas gud"⁴² – bara för att vi inte kan förklara ett visst tillfrisknande eller annat så kallat mirakel med vad vi känner till inom vetenskapsområdet idag så kanske vi kommer att kunna förklara det i framtiden.

Det är alltid troligare att något misstag skett eller att något slags fusk försiggår än att det skett ett mirakel⁴³.

3.6.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Det finns alldeles för många sådana rapporter för att de ska kunna förklaras på naturlig väg. Det fullkomligt vimlar av sådana. Flera är också väldigt noggrant undersökta och dokumenterade, så noga att det står över alla rimliga tvivel att det skulle vara något naturligt. Se t.ex. Micael Grenholms bok.

Om endast ett enda mirakel kvarstår när alla andra är förklarade på naturlig väg, så visar det ändå att det finns en övernaturlig värld. Ateisten/naturalisten har alldeles för stor bevisbörda⁴⁴ för att lyckas att visa att samtliga rapporter av mirakel är felaktiga.

Principen om Ockhams rakkniv är ingen naturlag utan en princip som ofta visar sig användbar. I detta fall är den inte användbar, eftersom att införa ännu okända eventuella framtida vetenskapliga upptäckter som förklaring anser jag vara ett minst lika stort brott mot principen som att införa Gud.

Gällande "Kunskapsluckornas gud" så säger jag visserligen här att "detta kan vi ännu inte förklara naturligt, därför måste Gud ha gjort det". Men jag påstår också att givet en naturalistisk och en teistisk världsbildshypotes så ter sig fenomenet mirakel mycket mer sannolikt på en teistisk världsbild. Enda anledningen att avvisa Gud som en rationell rimlig förklaring är att man redan på förhand har avvisat Gud som en möjlig förklaring.

³⁹ "Dokumenterade mirakler", Micael Grenholm, Sjöbergs förlag, 2019.

⁴⁰ Se appendix.

⁴¹ Se appendix.

⁴² Se appendix.

⁴³ David Hume, "An Enquiry Concerning Human Understanding", kapitel 10.

⁴⁴ Se appendix.

Att säga att det alltid är troligare att något misstag skett eller något slags fusk försiggår än att det skett ett mirakel är inte ett rationellt tankesätt. I så fall har man i förväg bestämt sig för att den naturalistiska världsbilden är sann och att därför det inte kan finnas någon Gud som gör något som inte kan ske om naturalismen skulle vara sann, då följer man inte bevisen dit de leder.

3.6.6 Magnus bedömning

Den överväldigande mängden av rapporterade mirakler, samt det faktum att många av dem är noga undersökta och dokumenterade, gör att hypotesen att samtliga skulle kunna förklaras genom till exempel psykologiska effekter, bedrägerier eller hittills okända naturliga förklaringar ter sig mycket osannolik.

T: 80%, A: 20%

3.7 Biologiska lösningar är inte alltid perfekta (Design)

3.7.1 Beskrivning

Det finns biologiska funktioner som verkar vara sämre än bästa möjliga. Det finns till och med designers som verkar vara rent ut dåliga.

3.7.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

3.7.3 Problem med den kristna förklaringen

3.7.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

*Naturen visar inga bevis för en intelligent designer, men många exempel på en icke-intelligent design.*⁴⁵

Några exempel finns på webbsidan "wired.com"⁴⁶.

Man kan rimligen förvänta sig att en omnipotent gud som designat allt borde ha gjort perfekta biologiska lösningar. Därför finns det troligen ingen allsmäktig allvetande gud.

Litteraturförslag: Sam Harris "Letter to a Christian Nation".

⁴⁵ Sam Harris "Letter to a Christian Nation", inledningen.

⁴⁶ Se här: <https://www.wired.com/2009/07/st-best-5/>, besökt 2022-11-02.

3.7.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Det måste vara väldigt svårt för oss människor att vara säkra på att den design vi ser i biologin inte är optimal. Att den inte verkar vara optimal vad vi (dagens veteskmän) kan se innebär inte att den verkligen inte är optimal enligt kriterier som Gud sätter upp, som vi inte ens känner till. Därmed är detta inget bra argument för ateism.

3.7.6 Magnus bedömning

T: 40%, A: 60%

3.8 Djurs lidande

3.8.1 Beskrivning

Det tycks finnas stort lidande bland djur. Många svälter, många blir grymt uppätta under stor plåga mm.

3.8.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

3.8.3 Problem med den kristna förklaringen

3.8.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Man kan rimligen förvänta sig att en allsmäktig god gud inte borde tillåta att djur lider. Därför finns det troligen ingen allsmäktig god gud.

3.8.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Jag ser tre möjliga alternativa förklaringar till detta fenomen utöver ateistens förklaring:

1. Vi vet väldigt lite om hur djur upplever lidande. Har de ens ett medvetande på mänskligt sätt som gör att de "upplever" lidande? Om de inte har en själ så kanske de inte lider som personer kan lida, kanske inte mer än ett fysiskt objekt kan lida.
2. Om de nu lider så skulle det ju kunna finnas ett syfte med det, ett syfte som inte vi människor känner till.
3. Det skulle kunna vara så att det inte är Guds vilja att de lider, men ondskan i världen, som Gud inte har skapat, kan vara orsaken till djurs lidande. Ondskan kom in i världen genom satan och kan ha funnits ända sedan det fysiska universum skapades. Ondskan är inte skapad av Gud, men en konsekvens av att Gud har gett både änglar och människor fri vilja.

Personligen håller jag förklaring nummer 3 som sannolikaste förklaring till detta fenomen.

3.8.6 Magnus bedömning

Se även avsnitten om Teodicéproblemet i detta dokument.

T: 40%, A: 60%

3.9 Bibeln verkar innehålla vetenskapligt felaktiga beskrivningar

3.9.1 Beskrivning

Bibeln innehåller beskrivningar som åtminstone vid första ögonkastet kan verka mycket osannolika på en rent vetenskaplig grund. Exempel:

1. Enligt 1 Mos 1-2 skapades tog det bara några få dagar att skapa jorden efter att världen skapats. Enligt modern vetenskap gick det ca $13,7 - 4,5 = 9,3$ miljarder år däremellan.
2. Enligt 1 Mos 1-2, tog det under en vecka från att världen (universum) skapades tills att människan skapades. Enligt modern vetenskap så blev människan till för ungefär 13,7 miljarder år efter att världen (universum) blev till.
3. De första människorna i 1:a Moseboken sägs ha levt i flera århundraden, vissa över 900 år. Se t.ex. 1 Mos 5:3-32. Det är betydligt längre än människors maximala levnadslängd.
4. Enligt 1 Mos 6-8 drabbades jorden av en översvämning som täckte hela jorden i ca 5 månader.

(Ytterligare en punkt som skulle passa i listan är frågan om tecken och under i bibeln, till exempel busken som brann utan att förtäras, röda havet som delades, floden Jordan som stannade i sitt flöde, muren runt Jeriko rasade av att folket vandrade runt muren, profeten Bileams åsna talar, mm.

Sådana under går inte att förklara vetenskapligt. Men denna punkt tar jag inte upp här, dels för frågan om mirakel i allmänhet behandlas i avsnittet om Mirakel ovan, dels för att ur ett naturalistiskt perspektiv kan inte dokumenteringen om mirakel i gamla testamentet anses ha något större bevisvärde.)

Naturalisten torde mena att bibeln är opålitlig och därför inte relevant, inte heller i frågan om Gud finns eller inte. Däremot torde den kristne, som påstår att bibeln verkligen är relevant och inspirerad av Gud, också kunna förklara beskrivningar i bibeln som tycks strida mot gängse vetenskapliga uppfattningar. Annars tycks inte kristendomen vara konsekvent med vetenskaplig kunskap, vilket i så fall skulle tyda på att kristendomen är falsk.

3.9.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Jag ger förklaringar här punkt för punkt:

1. Det finns ett antal kristna skolor/hypoteser. En är att detta ska tolkas bokstavligt och vetenskapen helt enkelt har fel. En annan är att ordet för dag på hebreiska (yom) kan tolkas på olika sätt – det är inte alls säkert att ett 24-timmarsdygn är vad som avses, utan något helt annat, t.ex. "tidsepok" av obestämd längd, t.ex. många miljarder år. En intressant tolkning av 1 Mos 1:1-8 som visar att hela detta avsnitt mycket väl kan passa in i modern kosmologi är den av Allan Emrén i boken "Och ordet var sanning"⁴⁷.
2. Som punkt 1 ovan.
3. Om Gud kan skapa hela universum, liv, tid, rum, materia mm och är allsmäktig, vad skulle det då vara för problem för honom att ordna så att vissa människor fick ett långt liv? Vad vi vet idag så är människans maximala livslängd ca 120 år. En kristen förklaring är att människan ursprungligen skapades odödlig, men på grund av syndafallet bestämde Gud att människans livslängd skulle vara (max) 120 år (1 Mos 6:3). Från den tiden minskade successivt livslängden på människorna genom generationerna från Adam fram till Jakob, Moses och domartiden (ca 1500 – 1000 f.kr).
4. Det finns även här ett antal kristna skolor/hypoteser. En är att detta ska tolkas bokstavligt, att hela jorden blev översvämmad, och att vetenskapen helt enkelt har fel. En annan är att endast en del av jorden (mellanöstern) blev översvämmad och att beskrivningar i 1 Mos som "hela jorden", "alla berg" mm är litterära eller språkliga överdrivningar, av samma typ som när ett barn säger att "alla mina kompisar har en mobil/cykel, ...", men egentligen menar "många". Ytterligare en hypotes är att hela beskrivningen av floden är symbolisk och inte har inträffat överhuvudtaget fysiskt på jorden.

Det finns alltså flera möjliga förklaringsmodeller ut ett kristet perspektiv:

- Vetenskapen kan helt enkelt ha fel i flera fundamentala punkter.
- Bibeln bör/kan tolkas bokstavligt i alla delar, utan ibland symboliskt.
- Traditionella tolkningar av bibeln kanske inte alltid har varit korrekta. Man har gjort felaktiga översättningar/tolkningar beroende på den vetenskapliga bakgrund man haft tillgång till från tid till annan.

⁴⁷ Allan Emrén "och Ordet var sanning", Publitz Sweden AB, sid 10-58.

- Man kan traditionellt ha tolkat in för mycket i vissa av bibelns texter, framför allt skapelseberättelsen. Den ska inte ses som en vetenskaplig beskrivning av **hur** universum, jorden, livet och människan blev till, utan **vem** som skapade allt detta.

Sannolikt är en kombination av samtliga punkter ovan närmast sanningen.

Det finns olika grader av auktoritet man kan tillstålla bibeln:

1. Bibeln är skriven av Gud.
2. Bibeln är skriven av människor som inspirerats och i högre eller lägre grad "styrts" av Gud när de skrev den.
3. Bibeln är skriven av människor utan någon gudomlig inspiration.

Traditionell kristendom tillskriver bibeln auktoritet enligt i punkt 2 ovan, inte punkt 1 som vissa naturalister tror att kristendom menar. Bibeln, som inspirerad av Gud, är sann i allt som den lär ut. Svårigheten är att urskilja vad den verkligen lär ut.

Bibeln är en samling av 66 olika böcker och skrifter i väldigt varierande litterära genre, till exempel berättelse, profetia, apokalyps och poesi. När man försöker tolka bibelns texter är det väldigt viktigt att man först tar reda på vilken genre som det aktuella stycket man läser är. Det ger en tydlig ledtråd till hur texten ska tolkas och användas. Psalmerna i mitten av bibeln är till exempel av poetisk genre. Där ser man väldigt symboliska beskrivningar som uppenbarligen inte ska tolkas bokstavligt, som till exempel den populära psalm 21, vers 1-2:

Herren är min herde, mig ska inget fattas. Han låter mig vila på gröna ängar, han för mig till vatten där jag finner ro.

Här symboliserar David Gud som herde och David själv som ett får som herden leder till gröna ängar. Självklart var inte David ett får, men texten beskriver på ett poetiskt sätt något som David ville framföra. I Ps 28:1 står det "*Till dig, Herre, ropar jag. Min klippa, var inte stum mot mig!*", men ingen tror ändå att Gud bokstavligt är en klippa.

Många nutida bibelforskare menar att 1 Mos 1-11 är av "myto-historisk" genre, det vill säga en kombination av mytologi och historia⁴⁸. Texten i skapelseberättelsen ska alltså inte nödvändigtvis tolkas som bokstavlig historia.

3.9.3 Problem med den kristna förklaringen

Ni kristna får bestämma er. Antingen är bibeln ett "gudomligt inspirerat" dokument, eller inte. Antingen får ni er grundläggande teologi från bibeln eller inte. Om Ja, så visar vetenskapen att ni har fel. Om nej så har ni ingen grund för er lära.

⁴⁸ Se t.ex. förklaring av Wiliam Lane Craig i Reasonable Faith här: <https://www.reasonablefaith.org/videos/short-videos/what-is-mytho-history>

3.9.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Dessa exempel visar att bibeln är ett oseriöst dokument som inte ska tas på allvar. Om nu bibeln anses vara ett fundamentalt dokument av kristna så borde det visa att kristendom är oseriös och ska inte tas på allvar.

3.9.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Se de kristna förklaringarna ovan.

3.9.6 Magnus bedömning

Den ateistiska/naturalistiska förklaringen är en attack på Bibeln och dess innehåll, vilket indirekt blir en attack på hypotesen att Gud existerar, dvs teismen. I och för sig kan man mycket väl tänka sig att Gud finns och den *teistiska* världsbilden skulle kunna vara sann även om inte bibeln skulle vara sann eller seriös. Däremot kan knappast *kristendomen* vara sann om bibeln som helhet skulle vara falsk eller oseriös.

Detta fenomen tyder på att teismen är falsk, men som den teistiska förklaringen ovan visar finns det många förklaringar som skulle kunna vara sanna. Jag ger en svag övervikt för ateismen för detta fenomen.

T: 40%, A: 60%

4 Psykologiska/sociologiska iakttagelser/fenomen

4.1 En väldigt stor andel av jordens befolkning är religiösa

4.1.1 Beskrivning

Runt 84% av jordens befolkning verkar vara religiösa⁴⁹.

4.1.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Gud har skapat människan med en hunger för honom själv. Denna hunger gör att människor söker sig till någon Gud eller gudar, vilket har gett upphov till religioner. Många har hamnat fel i sina sökanden, men många andra har ändå hamnat rätt (Kristendom).

Det finns många känslor och behov som kan uppfyllas genom något konkret som verkligen finns här i världen:

- Det finns hunger, och anledningen till det är att det finns mat som tillfredsställer det behovet.
- Det finns törst, och anledningen till det är att det finns dricka som tillfredsställer det behovet.
- Det finns sexuell lust, och anledningen till det är att det finns sex som tillfredsställer den lusten, och dessutom leder till fortplantning
- På samma sätt: Det finns känslor av behov av en gud, och anledningen till det är det finns en Gud som tillfredsställer det behovet.

⁴⁹ <https://www.pewresearch.org/religion/2012/12/18/global-religious-landscape-exec/>

4.1.3 Problem med den kristna förklaringen

4.1.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Michael Shermer⁵⁰ menar att detta fenomen kan bero på att människor (och djur) läser in intentionalitet i naturliga företeelser. Detta beror på att gör man det så är sannolikheten större att man flyr när man hör något ljud, och då är sannolikheten att man överlever om det är ett farligt rovdjur. Detta beteende premieras då av evolutionen och anrikas. Därför läser vi in intentionalitet i naturliga företeelser och tror att det finns "någon" som orsakar ljud och fenomen trots att det oftast är naturligt. När vi inte hittar "någon" så tror vi att det är en osynlig ande eller en gud. Detta är orsaken till att så många människor är religiösa.

4.1.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Jag tycker att det är väldigt långsökt att utifrån att det evolutionära trycket leder till att ta det säkra före det osäkra, gå till att vi läser in intentionalitet i det. Visst kan ljud ibland misstas för annat, men åt båda hållen. Man kan felaktigt misstänka att ett ljud i natten är en inbrottstjuv, eller när det knakar när någon familjemedlem går omkring tror man kanske att knakandet innebär att något håller på att gå sönder i huset. Jag ser heller inte att inläsning av intentionalitet nödvändigtvis skulle leda till tro på spöken eller gudar eller Gud. Det är väldigt långsökt. Shermer har misslyckats med detta argument tycker jag.

4.1.6 Magnus bedömning

Fördel kristendom i denna fråga. Den kristne har här ett argument som tycks vara relevant. Ateismens förklaring av det fenomenet är bara ett argument mot att det kristna argumentet bevisar att Gud finns, inte att det är sannolik givet detta fenomen.

T: 60%, A: 40%

4.2 Det finns många religioner utöver Kristendomen

4.2.1 Beskrivning

Det finns många religioner i världen. Kristendomen är den största, men inte överlägset störst. Till exempel Islam, Hinduism och Buddhism är också stora.

Muslimen tror till exempel att Muhammeds åsikter var ofelbara.

⁵⁰ https://www.youtube.com/watch?v=0pOI2YvVuuE&ab_channel=OxfordUnion

4.2.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Det finns onda krafter i världen som försöker bedra människor. Satan och hans demoner lurar människor så mycket de kan för att försöka dra människor bort från Gud och sanningen. Det kan mycket väl vara så att de onda krafterna försöker skapa olika falska religioner för att bedra människor.

Dessutom har Gud gett människor fri vilja att själva bestämma vad de vill följa och lita på.

Andelen kristna människor i världen har öka genom historien, även efter reformationen, och fortsätter att öka även i vår "upplysta" tid⁵¹:

År	Andel kristna ⁵²
100	0,02%
1000	0,3%
1500	1,0%
1900	2,5%
1950	3,2%
1980	6,2%
2000	11,2%

4.2.3 Problem med den kristna förklaringen

Det verkar osannolikt att en allsmäktig sann gud skulle tillåta andra religioner.

4.2.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Om kristendom vore sann så borde man förvänta sig att den borde vara inte bara den största religionen utan också överlägset störst, kanske till och med den enda religionen. Att den inte är det är en indikation på att den inte är sann.

Om nu Jahvé är den enda sanna guden så borde han vara så tydlig med det att det inte skulle finnas något tvivel. Det borde inte finnas några andra religioner, åtminstone inte några stora andra religioner.

⁵¹ Uppgifter tagna från Mission Frontiers, November 1990, www.missionfrontiers.org, via Philosophical foundations for a Christian worldview, William Lane Craig & J P Moreland, sid 548-549. Dessutom använde jag Wikipedia för att hitta världens totala befolkning vid de olika tidpunkterna. För uppgiften om år 2000 googlade jag själv fram uppgifterna.

⁵² Med "kristna" avses här personer som läser, tror och följer Bibeln.

4.2.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Det behöver inte nödvändigtvis vara så att den sanna religionen borde vara överlägset störst eller ens störst. Det kan finnas skäl för att Gud väljer att inte vara övertydlig.

Det skulle kunna vara så att denna värld är den värld i vilken ett maximalt antal människor med fri vilja väljer att följa Gud och därmed bli räddade. Gud låter de som han vet med sin allvetande förkunskap kommer att välja att följa honom, han låter dem födas under sådana omständigheter att de hör talas om Honom och evangeliet, och därmed väljer att följa honom. Sådana som han vet med sin allvetande förkunskap inte kommer att välja att följa honom, oavsett i vilka omständigheter han låter dem födas och leva, dem spelar det inte så stor roll om han låter födas och leva på ett ställe där de aldrig hör talas om Gud eller evangeliet. William Lane Craig har svarat på en liknande fråga i Reasonable Faith, fråga nr 402⁵³.

4.2.6 Magnus bedömning

Fördel ateism i denna fråga. Ateisten har här ett argument som tycks vara relevant. Den kristna förklaringen av fenomenet är bara ett argument mot att det ateistiska argumentet bevisar att Gud inte finns, inte en förklaring som gör det mer sannolikt att Gud. Dock anser jag inte att detta argument är särskilt tungt.

T: 30%, A: 70%

4.3 Det finns många varianter av Kristendomen

4.3.1 Beskrivning

Kristna är uppdelade i många olika trosinriktningar. Det finns många olika kristna kyrkor som har olika uppfattningar i flera sakfrågor.

4.3.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Liknande som argumentet om att det finns olika religioner ovan.

Det finns onda krafter i världen som försöker bedra människor. Satan och hans demoner lurar människor så mycket de kan för att försöka dra människor bort från Gud och sanningen. Det kan mycket väl vara så att de onda krafterna försöker orsaka förvirring bland de kristna genom att leda människor in på olika uppfattningar i sakfrågor.

⁵³ <https://www.reasonablefaith.org/writings/question-answer/why-does-god-leave-muslims-deluded>, besökt 2022-11-07.

Det finns en viktig kärna i kristendom som alla kristna måste lita på för att bli räddade (Jesus är Gud, dog för oss, återuppväcktes, alla som litar på honom och följer honom får evigt liv), men utöver det finns det en uppsjö av sakfrågor där man kan ha olika uppfattningar (varav många felaktiga) utan att det påverkar ens räddning i evigheten. (T.ex. Jesu återkomst, millenium-riket, pre-, mid- eller post-trib, hur "kyrkan" borde ses, sola scriptura,) Det finns vissa inriktningar som jag menar inte lever upp till kristendomens viktiga kärna, t.ex. Jehovas Vittnen och Mormonerna. Men de flesta inriktningarna är ändå ok menar jag. Sen är det upp till var och en individuellt att i sitt hjärta ta emot Jesus som Herre och välja att följa honom, därmed kan det finnas individer i alla trosinriktningar som verkligen är kristna och andra som inte är det.

Dessutom har Gud gett människor fri vilja att själva bestämma vad de vill följa och lita på.

4.3.3 Problem med den kristna förklaringen

Verkar osannolikt att en allsmäktig sann gud skulle tillåta olika inriktningar.

4.3.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Om kristendom vore sann så borde man förvänta sig att den det inte skulle finnas så många olika inriktningar. Att det finns sådana är en indikation på att Kristendomen inte är sann.

Om nu Jahvé är den enda sanna guden så borde han vara så tydlig med det att det inte skulle finnas något tvivel.

4.3.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

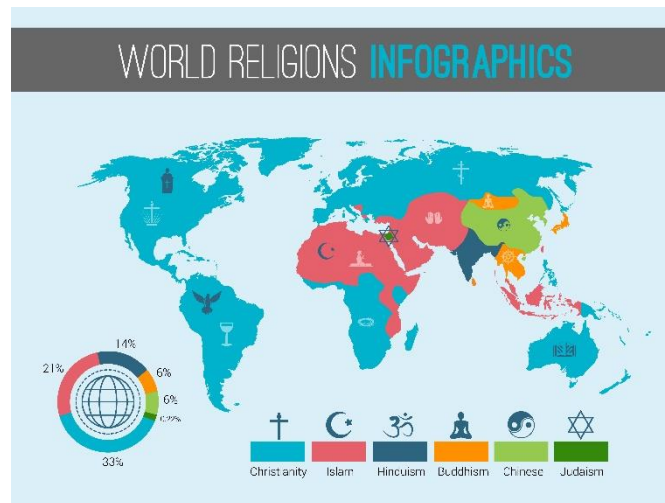
Det behöver inte nödvändigtvis vara så att det bara skulle finnas en trosinriktning inom Kristendomen. Det kan finnas skäl för att Gud väljer att inte vara övertydlig. Dessutom finns det en kärna som är viktig för att vara kristen på riktigt, övriga sakfrågor är öppna för tolkningar och teorier utan att vara frälsningsavgörande.

4.3.6 Magnus bedömning

Liknande som argumentet om att det finns olika religioner ovan. Inte ett helt oberoende fenomen (så de sannolikheterna kan inte beräknas som oberoende). Detta fenomen ger också en fördel för ateism, men ändå svagare tycker jag.

T: 40%, A: 60%

4.4 Människors religion beror till stor del på var de är födda

4.4.1 Beskrivning

Människor som är födda i Indien är i huvudsak hinduister. Människor födda i sydost-Asien är i huvudsak buddhister. Människor födda i arabvärlden är i huvudsak muslimer. Människor födda i Europa eller Amerika är i huvudsak kristna.

4.4.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Liknande förklaring som att det finns olika religioner och att det finns olika varianter av Kristendom.

Det finns onda krafter i världen som försöker bedra människor. Satan och hans demoner lurar människor så mycket de kan för att försöka dra människor bort från Gud och sanningen. Det kan mycket väl vara så att de onda krafterna försöker leda människor till felaktiga religioner.

Det kan mycket väl vara så att Gud redan innan en människa föds vet om den personen kommer att välja att följa Jesus om den får rätt förutsättningar eller inte, och låter många av dem som ändå inte kommer att bry sig om Kristendom födas på platser där de inte får information om Kristendom.

Det finns stora kristna väckelser i lite förvånande delar av världen, jag tänker på Kina, Indien och Mellanöstern. Det betyder att antalet kristna växer rätt kraftigt i traditionellt ateistiska/buddhistiska, hinduiska och muslimska områden i världen idag. Det borde man inte se om det bara är gruppträck och den sociala omgivningen som styr vilken religion man följer.

4.4.3 Problem med den kristna förklaringen

4.4.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Detta fenomen tyder på att det snarare är gruppträck och den sociala omgivningens religion som styr vilken religion en viss människa väljer att följa, än att någon viss religion är sann.

Om Kristendom vore den enda sanna religionen så kan man tycka att vilken plats på jorden man råkar födas på inte borde påverka vilken religion man väljer att följa.

Detta fenomen tyder på att kristendom inte är sann.

4.4.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

4.4.6 Magnus bedömning

Liknande som fenomenet om att det finns olika religioner ovan. Detta fenomen ger också en liten fördel för ateism.

T: 40%, A: 60%

4.5 Det finns onda människor i världen – Teodicéproblemet 1

4.5.1 Beskrivning

Det finns människor som är onda och grymma i världen, som med vett och vilja orsakar plåga och död för andra människor.

4.5.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Det kan mycket väl finnas skäl för Gud att tillåta ondska i världen. Gud har aldrig lovat att kristnas vandring på jorden ska vara lätt. Gud har lovat att när Jesus återkommer och upprättar sitt rike på jorden så ska all ondska utplånas och livet blir glatt, gott, trevligt och enkelt.

Möjligtvis skulle ett skäl till att Gud tillåter ondska kunna vara att människor behöver ha fått uppleva ondska för att verkligen kämpa för det goda i evighet och inte bli apatiska gentemot ondskan. Det var kanske just det som hände i syndafallet i 1 Mos kap 3.

För en djupare analys, se denna referens⁵⁴.

4.5.3 Problem med den kristna förklaringen

4.5.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Om en allsmäktig god gud skulle finnas så skulle han ha sett till att det inte finns någon ondska i världen. Alltså visar ondskan i världen att det inte finns någon allsmäktig god gud.

Detta kallas också Epicuros paradox, efter den antika grekiske filosofen Epicuros. Är Gud villig att förhindra ondska, men kan det inte? I så fall är han inte allsmäktig. Kan han men vill inte? I så fall är han illvillig. Om han både kan och vill, varför finns det i så fall ondska?

Guds roll, om han finns, är att se till att hans mänskliga husdjur har det bekvämt.

4.5.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Se ovan.

Enligt kristendom så är människor inte Guds husdjur, och målet med livet är inte lycka som sådant, utan att vi ska ha kunskap om Gud, en nära relation med Gud, som i det långa loppet ger sann och evig uppfyllnad.

4.5.6 Magnus bedömning

Fördel ateism. Detta är ett fenomen som åtminstone på ytan verkar implicera att det inte kan finnas någon gud. Den kristna förklaringen är rimlig men tar inte helt bort sannolikheten för den ateistiska förklaringen.

T: 40%, A: 60%

⁵⁴ Philosophical foundations for a Christian worldview, William Lane Craig & J P Moreland, kap 29, sid 540-555.

4.6 Det finns naturlig ondska i världen - Teodicéproblemet 2

4.6.1 Beskrivning

Det förekommer naturkatastrofer och andra naturliga fenomen som plågar och dödar människor.

4.6.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Se Teodicéproblemet 1 ovan.

4.6.3 Problem med den kristna förklaringen

4.6.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Se Teodicéproblemet 1 ovan.

4.6.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

4.6.6 Magnus bedömning

Se Teodicéproblemet 1 ovan.

Inte ett oberoende fenomen, så det kan inte vägas in som ett oberoende argument.

T: 40%, A: 60%

5 Historiska iakttagelser/fenomen

5.1 Den kristna kyrkan har gjort så mycket ont i historien

5.1.1 Beskrivning

Korståg, inkquisitionen, häxbränning mm. Flera hemskheter i historien har begått av kristna kyrkan.

Korstågen var anfällskrig från Europa mot framför allt Palestina och muslimer. De uppmuntrades av påvar och kungar som ville återerövra Israel och Jerusalem som ansågs vara "heliga områden" för kristenheten.

Inkquisitionen var en slags domstol i den katolska kyrkan med mycket stor makt och väldigt brutala metoder. Anonyma angivelser, den åtalade fick inget försvar, förhör under tortyr, och hemska straff (t.ex. bålbränning). Ursprungligen avsedd att stävja brottslighet men allteftersom mer och mer riktad mot kätteri och religiösa irrläror.

Häxbränning har under vissa perioder förekommit som avrättningsmetod av kvinnor som påstods vara i förbund med satan.

5.1.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Satan har nästlat sig in i kyrkor och fått människor att gå väldigt fel och tillgripa sådant ondskefullt.

5.1.3 Problem med den kristna förklaringen

5.1.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Att sådant förekommit i "Guds namn" visar att Kristendom och Teism måste vara falskt, för en allsmäktig god gud skulle inte tillåta sådant.

Vi borde motarbeta all form av kristendom, kyrkor, och religiositet, för historiskt sett har dessa fenomen åstadkommit så mycket grymt.

5.1.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Se om ondskan i världen/teodicéproblemet.

Att det gjorts mycket grymt historiskt behöver inte betyda att det görs idag.

Det har gjorts mycket gott i kyrkors och kristendomens namn också, förmodligen mycket mer (om man nu kan väga onda och goda handlingar mot varandra). Dessutom har det gjorts mycket ont utanför kristendomen. Det finns massor av exempel på anfallskrig, tortyr, grymma avrättningsmetoder mm hemskheter som har begåtts av helt andra skäl än religiösa, till exempel nazityskland under andra världskriget, Sovjet under Stalin, Rysslands/Putins anfallskrig i Ukraina.

5.1.6 Magnus bedömning

Teodicéproblemet behandlas i separata avsnitt. Det gör att jag inte behandlar punkten att kristendom måste vara falsk här. Det gör att vi här inte har något separat argument för att kristendom och teism skulle vara falsk.

T: 50%, A: 50%

5.2 Förhållandet mellan den Kristna kyrkan och vetenskaplig utveckling

5.2.1 Beskrivning

Det finns de som påstår att den kristna kyrkan har motverkat vetenskaplig utveckling genom historien.

5.2.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Detta påstående är falskt.

5.2.3 Problem med den kristna förklaringen

5.2.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Den kristna kyrkan sägs ha motverkat vetenskaplig utveckling genom historien.

Eftersom den kristna kyrkan motarbetar vetenskap så borde vi moderna människor motarbeta kyrkan för att vetenskapen ska gå framåt.

5.2.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Detta påstående är falskt. Det har aldrig funnits någon konflikt mellan kristna kyrkan och naturvetenskap. Det är en myt. Se t.ex. avsnitt 3 i min uppsats "Förhållandet mellan kristen tro och naturvetenskap" från 2019.

Dessutom så har detta inget att göra med om Gud finns eller inte

5.2.6 Magnus bedömning

Det ateistiska påståendet är dels falskt, dels har det inget att göra med frågan om teism eller ateism är sann.

T: 50%, A: 50%

5.3 Krig och religion

5.3.1 Beskrivning

Det förekommer krig i världen. Vissa av dessa har religiösa motiv.

5.3.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

5.3.3 Problem med den kristna förklaringen

5.3.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

De flesta krig har religiösa motiv. Därför bör religion motverkas.

5.3.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Detta påstående är falskt. Om man undersöker alla krig i historien som finns i "Encyklopedia of Wars"⁵⁵ så hittar man att bara ungefär 7% av historiens alla konflikter kan betraktas som religiösa konflikter⁵⁶.

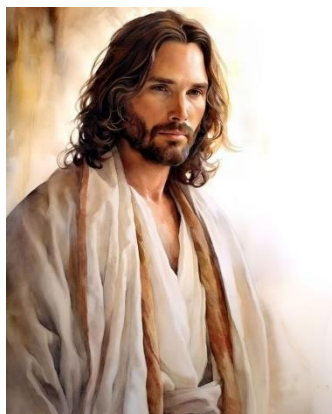
Dessutom har detta inget att göra med om Gud finns eller inte (förutom Teodicéproblemet, som behandlats i separat kapitel).

5.3.6 Magnus bedömning

Detta "fenomen" är dels falskt, dels har det inget att göra med frågan om teism eller ateism är sann.

T: 50%, A: 50%

5.4 Jesus som verklig historisk person

⁵⁵Charles Phillips, Alan Axelrod "Encyklopedia of Wars" (Uppslagsverk i tre delar).

⁵⁶Joel Halldorf, "Gud: Återkomsten", sid 53

5.4.1 Beskrivning

Det skrivs om personen Jesus från Nasaret i flera källor, varav flera idag är samlade i Bibeln.

5.4.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Jesus har funnits som en verklig historisk person. Det finns få seriösa historiker som betvivlar detta idag. Se till exempel följande utdrag ur engelska Wikipedia⁵⁷.

Virtually all scholars of antiquity agree that a historical human Jesus existed.

Historian Michael Grant asserts that if conventional standards of historical textual criticism are applied to the New Testament, "we can no more reject Jesus' existence than we can reject the existence of a mass of pagan personages whose reality as historical figures is never questioned." [min fetstil]

Från Wikipedia (slutet av svenska artikeln "Jesu historicitet")⁵⁸:

De flesta forskare utgår från att Jesus har existerat. Man har bland annat pekat på osannolikheten av att en sådan myt skulle ha uppstått. Att det inte går att positivt bevisa att en person funnits gäller ett stort antal andra historiska personligheter som med tiden eller mycket snart har omtalats och fått beständig ryktbarhet, och praktiskt taget alla från så avlägsna tider.

Det stigande inflytandet av den empiriska vetenskapen, större kunskaper om myters uppkomst och utveckling och kyrkans minskade auktoritet har bidragit till tvivlet på Jesu historiska existens, även om det är en **relativt marginell företeelse**, såväl i en forskarvärld dominerad av troende kristna forskare som hos lekmän och icke-disputerade populärvetenskapliga författare. [min fetstil]

Sista meningen ovan, att forskarvärlden inom detta fält domineras av troende kristna forskare, borde inte vara något argument för att de skulle ha förutfattade meningar. Det skulle nämligen lika gärna kunna vara tvärt om, dvs att de efter sin forskning har kommit fram till att Jesus verkligen existerat och att det har varit ett skäl till att de blivit kristna. Dessutom står det inget om att forskarna skulle vara dominerade av kristna i den engelska texten ovan, utan där pratas i stället om forskare om antiken, inte specifikt om nya testamentet.

5.4.3 Problem med den kristna förklaringen

5.4.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Jesus har inte alls funnits som en historisk person. Källorna är felaktiga, myter, bedrägerier och/eller överdrifter.

⁵⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Historicity_of_Jesus, besökt 2022-10-19

⁵⁸ https://sv.wikipedia.org/wiki/Jesu_historicitet besökt 2022-10-19.

En historieforskare som tror att Jesus inte har funnits som en historisk person är Richard Carrier. Saxat från Wikipedia⁵⁹:

Richard Carrier är en av de främsta företrädarna för mytteorin – uppfattningen att kristendomen uppstod som en mysteriekult i vilken man i himmelska visioner och uppenbarelser mötte den uppståndne Kristus, och att Jesus aldrig har existerat som historisk person.

Unbelievable podcast har ett avsnitt från 2012 med en diskussion mellan Richard Carrier och Mark Goodacre (Professor i nya testamentet vid Duke's universitet) där Carrier får lägga ut sina argument.⁶⁰

5.4.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

5.4.6 Magnus bedömning

För att kristendomen ska vara sann så måste Jesus ha funnits som en verklig historisk person. Om han inte hade funnits så skulle kristendomen vara falsk. Men jag anser det vara nästan utom allt rimligt tvivel att Jesus verkligen har funnits.

T: 40%, A: 60%

5.5 Jesus uppståndelse

Större delen av detta avsnitt har jag skamlöst plagierat från en mycket bra sammanställning av detta fenomen, nämligen Tobias Sunnerdahls bok "Liten handbok" s 102 – 110.

5.5.1 Beskrivning

Det påstås inom kristendomen att Jesus korsfästes, dog och begravdes, men återuppstod på tredje dagen. Det finns flera historiska dokument som bekräftar detta, varav många (men inte alla) är samlade i Bibeln.

5.5.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Jesus återuppstod verkligen från de döda. Genom den händelsen så visade Gud att Han understödjer Jesus gärningar och påståenden, till exempel att Jesus själv var Gud, Sanningen, vägen och livet, samt

⁵⁹ https://sv.wikipedia.org/wiki/Richard_Carrier besökt 2022-10-19

⁶⁰ Unbelievable podcast, återpublicerad 2022-10-18: "Classic replay: Did Jesus exist? Richard Carrier vs Mark Goodacre". Länk: <https://podcasts.google.com/feed/aHR0cHM6Ly91bmJlbGllcmFibGUucG9kYmVhbi5jb20vZmVlZC8/episode/dW5iZWxpZXZhYmxlLnBvZGJlYW4uY29tLzAxMWUwOGVjLWVRiNDItMzEzNC05NWRLTjZDA5MTE4MzFiYw?ep=14>. Lyssnat på 2022-10-19.

enda vägen till Gud. Om Gud inte hade understött Jesus i dessa extraordinära påståenden så skulle han inte ha uppväckt Jesus från döden.

Det finns flera historiska uppgifter som inte är omdebatterade av historiker (varken kristna eller ateister) i nuläget:

1. *Jesus avrättades genom korsfästelse.* Här råder samstämmighet i alla källor. Det bekräftas också av fem icke-kristna källor: Josefus, Tacitus, Lukianos, Mara Bar-Serapion och Talmud.
2. *Jesus blev begravd.* Det här är ju egentligen inget konstigt. Folk som dör brukar begravas. Här råder också samstämmighet i källmaterialet.
3. *Lärjungarna blev förtvivlade och tappade modet.* Det är ganska rimligt och lätt att förstå. Deras bästa vän, som de dessutom hade lämnat allt för att följa, hade precis blivit avrättad.
4. *Graven hittades tom några dagar senare.* Detta är den av punkterna här som har minst stöd, men en stor majoritet av forskarna (mer än 75% av de kritiska forskarna som har skrivit en akademisk avhandling på antingen engelska, tyska eller franska de senaste trettio åren) är säkra på att graven var tom⁶¹. Det finns flera anledningar till det (se *Liten Handbok* av Tobias Sunnerdahl, sid 104).
5. *Lärjungarna upplevde att de mötte Jesus uppstånden och blev därför övertygade om att han uppstått från de döda.* Här säger jag inte att historikerna är övertygade om att lärjungarna verkligen mötte Jesus, men jag historikerna är övertygade om att lärjungarna åtminstone trodde och var övertygade om att de hade mött Jesus. Det grundar sig främst på två orsaker. Den första är att de hävdade att de hade sett Jesus, och den andra är lärjungarnas förändring från förtvivlan och rädsla till ett exceptionellt mod. De som innan denna händelse förnekade och övergav Jesus började nu med livet som insats förkunna hans uppståndelse. De var så övertygade om att de hade sett Jesus uppstånden att de var beredda att gå i döden för övertygelsen att Jesus hade uppstått. Mycket tyder på att alla lärjungar utom Johannes dog martyrdöden för sin tro på den uppståndne. Något livsavgörande hade utan tvekan hänt med dem.

Alltså: Jesus blev avrättad, graven var tom, lärjungarna upplevde att de såg Jesus efter hans död, och de var övertygade om att han hade uppstått från de döda. Om detta råder alltså en stor koncensus bland dagens akademiska historieforskare. Den slutsats man kan dra av allt detta är att Jesus verkligen återuppstod från de döda, vilket bevisar att kristendomens kärna är sann.

5.5.3 Problem med den kristna förklaringen

Det finns många andra möjliga förklaringar till de ovannämnda historiska uppgifterna:

1. Lärjungarna kan ha stulit kroppen och ljugit om det.
2. Någon annan kan ha stulit kroppen.
3. De kan ha gått till fel grav.
4. Jesus kan ha överlevt korsfästelsen.
5. Lärjungarnas möten med Jesus kan ha varit hallucinationer.

⁶¹ Habermas & Licona, *The Case for the Resurrection of Jesus*, s 69-70.

5.5.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Jesus uppstod inte från de döda. Det är bara en myt. Det är inte rimligt att tro att någon återuppstår från döden. Alla vet ju att den som verkligen dör förblir död. Det finns många teorier om hur den myten skulle ha kunnat uppstå.

5.5.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

Jag börjar med att besvara de fem möjliga förklaringarna under underrubriken "Problem med den kristna förklaringen".

1. *Lärjungarna kan ha stulit kroppen och ljugit om det.* Denna förklaring är idag praktiskt taget övergiven.
 - a. Hur skulle det ha gått till? Graven vaktades av romerska soldater. Kunde en grupp enkla fiskare övermanna dessa soldater? Hur lyckades de i tysthet rulla undan den enorma stenen (1-2 ton) medan soldaterna sov? Och om de inte sov – det var dödsstraff för soldater att sova på sin post – så är det än mer obegripligt. Dessutom så står det att bindlarna låg kvar i graven. Vilka plundrare skulle vika ihop bindlarna för att sedan handskas med ett blodigt lik?
 - b. Vad skulle de ha haft för motiv? När människor ljuger om något är det för att skaffa sig fördelar som att vinna något värdefullt eller undvika något obehagligt. Lärjungarna hade inget att vinna på en sådan lögn, utan de hade i stället allt att förlora. De blev förföljda, piskade, fängslade och dödade för sin tro på den uppståndne.
 - c. Om de själva hade rövat bort kroppen och hittat på uppståndelsen, skulle de knappast ha gått i döden för det. Alla (förutom Johannes som dog en naturlig död) valde att hellre bli dödade för sin tro än att förneka den. Att en person dör för något bevisar inte att det är sant (folk har dött för olika religioner och ideologier), men det bevisar att personen är övertygad om att det han dör för är sant. Människor väljer inte att dö för en medveten lögn. Att elva personer av elva möjliga skulle komma överens om att sprida en lögn som tio av dem blir dödade för och den elfte blir förföljd och förvisad till en ö är en psykologisk orimlighet. Även om en person mot förmodan skulle dö för en lögn, skulle definitivt inte alla elva lärjungarna vara villiga att riskera sina liv för denna lögn.
 - d. Varför hitta på historien om kvinnorna? Om de hade hittat på historien så skulle de ha gjort den så trovärdig som möjligt och inte lagt världshistoriens största nyhet i munnen på kvinnor vars vittnesbörd inte ansågs giltigt.
2. *Någon annan kan ha stulit kroppen.* Om kroppen stals och den inte stals av Jesu efterföljare miste de varit någon av hans fiender. Den här teorin har varit praktiskt taget helt övergiven sedan 1800-talet. Det finns några problem med detta:
 - a. Hur skulle det gått till? Här finns samma kritik som för teorin att lärjungarna stal kroppen. Var vaktstyrkan med på noterna? Varför skulle de stjäla en kropp som de redan hade kontroll över? Kan det ha varit några andra fiender? Vilka skulle det i så fall vara, och hur tog de sig förbi vakterna? Varför låg bindlarna kvar?
 - b. Varför tog de inte fram kroppen när lärjungarna började predika om att Jesus hade uppstått? Om någon av Jesus fiender visste var kroppen fanns så skulle de rimligtvis ha tagit fram den för att effektivt ta död på ryktet om hans uppståndelse.

- c. Det förklarar inte att lärjungarna upplevde att de hade mött den uppståndne Jesus. De började inte tro på uppståndelsen på grund av den tomma graven (det står tvärt om att de trodde att någon hade tagit kroppen), de började tro därför att de hade mött Jesus uppstånden. En tom grav är nödvändig, men det räcker inte för att övertyga någon om att en person har uppstått. Detta gäller än mer för Jesu halvbror Jakob och den kristendomsfientlige Paulus, som inte trodde på Jesus medan han ännu levde. Vad fick dem att börja tro på Jesus efter att Jesus hade dött? En tom grav räcker inte som förklaring.
3. *De kan ha gått till fel grav.* Detta kan verka som en lockande förklaring, men det finns några problem:
 - a. De visste mycket väl var graven fanns. Det var en offentlig plats som både Jesu vänner och fiender kände till.
 - b. I så fall hade romarna och judarna bara kunnat visa på den rätta graven och gjort slut på missförståndet. Det gjorde de inte, utan i stället påstod de att lärjungarna hade stulit kroppen. Detta påstående visar att de visste vilken grav Jesus hade lagts i och att det var just den graven som var tom. Kroppen var helt enkelt borta.
 - c. Det förklarar inte upplevelsen av att ha mött Jesus efter hans död, vilket var anledningen till att de trodde att han uppstått. Den tomma graven var nödvändig men inte tillräcklig.
4. *Jesus kan ha överlevt korsfästelsen.* Den så kallade skendödshypotesen (eng: swoon hypothesis) säger att Jesus aldrig dog utan att han i stället lyckades ta sig ut ur graven och övertyga sina lärjungar om att han hade uppstått. Denna teori fick en del stöd i början av 1800-talet men är i princip övergiven i dag. Det finns flera problem med denna hypotes:
 - a. Det kräver att de romerska soldaterna (vars jobb var att avrätta människor) inte klarade av att kontrollera om deras offer hade dött. Soldaterna var i allmänhet noggranna med detta, eftersom det innebar dödsstraff om de slarvade.
 - b. Det står dessutom att de kontrollerade att Jesus var död genom att sticka ett spjut i sidan på honom. Att det kom ut vatten och blod tyder på att de punkterade hjärtat (vilket stämmer med hur romarna brukade göra med de korsfästa enligt Quintilianus, som levde under första århundradet).
 - c. De romerska soldaterna krossade inte benen på Jesus (till skillnad från rövarena bredvid honom) eftersom de var säkra på att han var död.
 - d. Hans vänner lindade kroppen med kryddor och linnebindlar. De borde ha märkt om Jesus bara var avsvimmad, och i så fall skulle de inte ha begravt honom.
 - e. Om Jesus mot alla odds ändå överlevde, hur lyckades han (ensam och dessutom svårt skadad) rulla bort den stora stenen (1-2 ton), ta sig ur graven, osedd smyga sig förbi vakterna och leta rätt på lärjungarna?
 - f. Hur skulle han lyckas övertyga sina lärjungar om att han hade besegrat döden? Om han kom till dem halvdöd och i akut behov av vård, skulle han knappast ha lyckats övertyga dem om att han uppstått från de döda. De skulle snarare tro att han med nöd och näppe hade överlevt döden - inte att han på ett slutgiltigt sätt övervunnit den!
5. *Lärjungarnas möten med Jesus kan ha varit hallucinationer.* Kan lärjungarnas möten med Jesus varit hallucinationer? Idén om masshallucination fördes först fram av teologen David Strauss 1835. Det är ett försök att förklara lärjungarnas upplevelser och varför de var övertygade om att de hade mött Jesus. Det finns några problem med detta:
 - a. Det förklarar inte den tomma graven. Vem tog i så fall kroppen och varför? De hade aldrig kunnat tro på och sprida att Jesus hade uppstått om hans kropp låg i graven.

- b. Hallucinationer pågår bara korta stunder, inte längre sammanhängande perioder under flera veckors tid.
- c. Hallucinationer är inte kroppsliga utan sker bara i huvudet. Lärjungarna påstår sig ha rört vid Jesus. De påstår att Jesus åt fisk som de själva hade fiskat och tillagat!
- d. Även om vi hittar på någon teori kring lärjungarnas psykologiska tillstånd, skulle den inte kunna förklara Paulus och Jakob som inte trodde på Jesus före hans död men som mötte honom efter hans död och då började tro på honom.
- e. Hallucinationer är individuella fenomen. Att en grupp människor får samma hallucination samtidigt är helt enkelt omöjligt - särskilt om vi tänker oss att det skedde upprepade gånger med flera olika grupper av människor. En gång med så många som 500 personer vid ett och samma tillfälle.
- f. Upprepade hallucinationer drabbar bara psykiskt sjuka, och vi kan knappast kollektivt sjukförklara hela grupper av människor.

Detta gör att vi kan utesluta dessa fem ateistiska försök till förklaringar. Men det finns ytterligare en möjlighet:

- 6. *Jesus kan ha uppstått.* Om vi ska ta de historiska beläggen på allvar tycks uppståndelsen vara det enda alternativet vi har kvar. Denna förklaring har många fördelar:
 - a. Den stämmer bra med det historiska källmaterialet.
 - b. Den förklarar på ett tillfredsställande sätt varför graven var tom och varför bindlarna låg kvar.
 - c. Den förklarar lärjungarnas upplevelser av att ha mött Jesus uppstånden och deras djupa övertygelse om att han hade uppstått - en övertygelse som de var beredda att dö för.

Om detta stämmer faller de andra pusselbitarna på plats. Alla de andra teorierna avvisas i princip av alla som ändå inte tror på uppståndelsen. N T Wright (världsledande nytestamentlig forskare och historiker) skriver:

Under 2000 år av ifrågasättande och gliringar har ingen lyckats komma med någon annan teori [än att Jesus uppstod] som på ett tillfredsställande sätt förklarar hur graven kunde bli tom, lärjungarna kunde se Jesus och deras liv och världsbild förändras. De alternativ som finns är påfallande lättviktiga... Hur förklarar vi det? Det finns inga enkla flyktvägar eller sidoutgångar. Alla har redan blivit testade, och ingen av dem har fungerat.⁶²

Enligt historikern Michael Licona finns det ingen anledning att avvisa uppståndelsen av historiska skäl: "De enda legitima skälen att förkasta uppståndelsehypotesen är av filosofisk och teologisk art"⁶³.

Det enda som står i vägen är ett filosofiskt ställningstagande: "Sådant kan inte hända, det är omöjligt." Men om det inte finns någon annan förklaring till dessa historiska fakta så är det kanske dags att ifrågasätta den grundpremisen. Att Jesus uppstod är den enda rimliga förklaringen. Det innebär i så fall att Gud finns, att Gud har uppväckt Jesus och att kristendomen är sann.

⁶² N T Wright, "Ännu bättre", sid 88-89, 90.

⁶³ Michael Licona, "The Resurrection of Jesus: A New Historiographical Approach", Downers, Grove,; InterVarsity Press 2010, s 608.

Då återstår invändningen "Sådant kan inte hända - det är omöjligt." Detta är som sagt den enda rimliga invändningen. "Döda människor uppstår inte. Det är omöjligt."

Vi är alla överens om att döda kroppar inte uppstår av sig själva, på ett naturligt sätt. På de två dygn som Jesus var död han kroppen börja multna, celler dog och upplöstes. Men påståendet att det under alla förutsättningar är omöjligt utgår från att Gud inte finns. Om Gud inte finns skulle döda kroppar självklart inte kunna uppstå. Men om Gud finns så borde det ju inte vara ett problem för Gud att göra ett undantag från den regeln. Om vi förhåller oss agnostiska i frågan om Guds existens, borde vi anta att det skulle kunna vara möjligt. Vi har i alla fall ingen anledning att utgå från att det måste vara omöjligt.

Om man tänker att *"detta fenomen måste ha en naturlig förklaring, för annars så finns det något övernaturligt och det kan inte finnas något övernaturligt"*, så har man en förutfattad mening om att det inte kan finnas något övernaturligt och följer inte bevisen dit de leder. I stället försöker man postulera allt vildare och osannolikare förklaringar för att få fenomenet att passa med sin förutfattade mening. Då gör man inte en ärlig bedömning och kan lika gärna sluta läsa detta dokument.

5.5.6 Magnus bedömning

Detta fenomen är ett tveeggat svärd: För att kristendomen ska vara sann så måste Jesus ha uppväckts från döden. Om han inte har uppväckts från döden så skulle kristendomen vara falsk. För att ateismen ska vara sann så får inte Jesus ha uppväckts från döden. Om han har uppväckts från döden så är ateismen falsk.

Uppståndelsen får väldigt stora konsekvenser för synen på kristendomen och Jesus. Om Jesus har uppstått så måste kristendomen rimligen vara sann. Har Jesus inte uppstått måste kristendomen vara falsk. Har Jesus uppstått får vi helt enkelt köpa det som han har sagt (bland annat om sig själv), men om Jesus inte har uppstått finns det egentligen ingen större anledning att bry sig så mycket om något av det som han har sagt.

Jag anser att bevisningen för uppståndelsen är mycket stark.

T: 90%, A: 10%

6 Personliga iakttagelser/fenomen

6.1 Kristna upplever en personlig relation med Gud

6.1.1 Beskrivning

Många kristna menar att de har en personlig relation med Gud.

Så gott som alla kristna jag känner kan vittna om både en och flera tillfällen då de har haft en personlig kontakt med Gud på olika sätt och olika konkret. Oftast på ett väldigt personligt plan. Här finns ett litet axplock av exempel på personer som haft starka personliga upplevelser av relationer med Gud och Jesus, som har övertygat var och en av dem att Kristendomen är sann:

- Jesus Bibel⁶⁴
- <https://www.varldenidag.se/vittnesbord/>⁶⁵
- Psalm 16⁶⁶
- Nabeel Qureshi⁶⁷
- Simon Ådahl⁶⁸
- Désirée Kjellin⁶⁹
- Rabindranath R. Maharaj⁷⁰
- "Är du Kristen ska du dö"⁷¹
- Peter Ahlman⁷²
- Ian McCormack⁷³
- Colton Burpo⁷⁴
- Bruce E Olson⁷⁵

⁶⁴ Pocketbok med nya testamentet. Innan och efter nya testamentet i boken finns ett 15-tal "livsberättelser" varav de flesta beskriver människors personliga kontakt med Gud. Jag har flera exemplar av den, hör av dig till mig om du vill få en.

⁶⁵ Världen Idag. Bakom en betalvägg, men någon artikel får man läsa gratis. Besökt 2022-11-08.

⁶⁶ <https://psalm16.se/vittnen/> Där har jag lagt upp några kristna vänners berättelse om sina personliga kontakter med Gud. Besökt 2022-11-08.

⁶⁷ Nabeel Qureshi "Jag sökte Allah och fann Jesus", särskilt sid 309-311,

⁶⁸ Gud gör kontinuerligt många tecken och under genom Simon, och han har många starka upplevelser av sin relation med Gud. Se till exempel hans bok "Den oväntade resan".

⁶⁹ Désirée Kjellin "Flickan som slutade ljuga". Biografi om hennes liv och omvändelse. Sid 214-215 är en beskrivning av ett särskilt starkt möte med Jesus som Désirée haft.

⁷⁰ Rabindranath R. Maharaj och Dave Hunt "En Gurus Död". En biografi om övertygad hindupräst som blev kristen efter ett antal personliga möten med Gud. Se t.ex sid 81-83, 94-95, 129-130, 155-156.

⁷¹ Tom Doyle "Är du kristen ska du dö". Flera dramatiska berättelser från före detta muslimer som haft upplevelser med Jesus och blivit kristna efter det. Till exempel sid 19-21, 69, 97, 117-118, 138-139

⁷² Peter Ahlman "Vem kan laga en trasig själ?". Biografi av Peter, som jag känner personligen. Se till exempel sid 154-155.

⁷³ Ian McCormack "En glimt av evigheten", sid 44-53

⁷⁴ Todd Burpo "Himlen finns på riktigt" Om en liten pojkes besök i Himmelriket där han träffade Gud och Jesus. Till exempel kapitel 12.

⁷⁵ Bruce E Olson "Driven av Kärlek", sid 25-26

- Alexander och Erna Ferrari⁷⁶
- Bittan Ekman⁷⁷
- Don Piper⁷⁸

Jag skulle säga att de flesta kristna som jag känner har haft oräkneliga upplevelser av närhet med Gud på olika sätt och med olika styrkor. De flesta som jag brukar umgås med kan var och en räkna upp ett antal och beskriva dem.

6.1.2 Förklaring givet en teistisk/kristen världsbild

Gud har skapat oss människor till sin avbild. Gud älskar oss människorna, och vill ha en personlig relation med var och en av oss. Om man har en personlig relation med Gud så är det väldigt svårt att låta sig övertygas att Gud inte finns. Detta är ett mycket starkt argument för Guds existens för väldigt många kristna.

6.1.3 Problem med den kristna förklaringen

Om Gud finns, borde inte den personliga relationen med Gud vara ännu mer övertygande i så fall, så att det inte finns några tvivel alls för någon alls?

6.1.4 Förklaring givet en ateistisk/naturalistisk världsbild

Sådana upplevelser av personlig relation med Gud är normalt olika former av suggestion, psykologiska feltolkningar av naturliga fenomen, statistiska feluppskattningar eller liknande.

Människor med andra religioner än kristendom säger sig också uppleva sådana relationer med sina gudar.

6.1.5 Problem med den ateistiska/naturalistiska förklaringen

En del av dem kan man kanske avskriva som suggestioner, psykologiska effekter eller statistiska feluppskattningar, men väldigt många går inte att avskrivas så lätt.

Stämmer det verkligen att människor med andra religioner upplever relationer med sina gudar? Jag har personligen inte hört talas om några sådana. Muslimer menar till exempel att Gud *inte* vill ha personliga relationer med människor överhuvudtaget. Jag skulle gärna vilja se/höra vittnesbörd från människor med andra religioner än kristendom, särskilt sådana som upplever en personlig relation med sin gud, så får jag bedöma det.

⁷⁶ Birger Thuresson "Korsbytet" är en dramatisk biografi om Alexander och Erna Ferraris upplevelser som hängivna nazister i Österrike under andra världskriget, och därefter deras möten med Jesus

⁷⁷ Bittan Ekman och Maria Waxlin "Nyckeln till frihet", sid 102-103.

⁷⁸ Don Piper "90 minuter i himlen". En beskrivning av Don Pipers upplevelser av Gud i samband med en allvarlig bilolycka.

6.1.6 Magnus bedömning

Detta argument skulle kunna ha en viss korrelation med argument 3.4 "Mirakel", eftersom en relation med Gud, oavsett på vilket sätt, per definition är en relation med något övernaturligt och därför ett mirakel. Men bortsett från det anser jag att detta fenomen starkt tyder på att teism är sann och det borde även en ateist inse efter en genuin underökning av sådana fall.

T: 80%, A: 20%

7 Slutsats

7.1 Abduktiv slutledning ("Inference to the best explanation")

Hur drar man en vettig slutsats av alla fenomen jag beskrivit i detta dokument? Jag väljer här att grunda diskussionen i vetenskapsteori. Först några beskrivningar av olika sätt att komma till slutledningar som alla används inom vetenskapliga studier⁷⁹:

- **Deduktion:** Härstammar ur rationalismen. Bygger på logik och slutledningsförmåga. Drar slutsatser genom att logiskt härleda satser ur allmänna premisser. Logiskt giltigt "bevis". Exempel:
 1. Om det regnar så finns det moln på himlen.
 2. Det regnar.
 3. Alltså finns det moln på himlen.
- **Induktion:** Härstammar ut empirismen. Bygger på observationer. Principen för induktiv slutledning är att göra flera observationer, upptäcka ett mönster, inte hitta något som talar emot det mönstret. Exempel:
 1. Hittills denna säsong så har vårt favoritlag vunnit 70% av alla matcher.
 2. Därför borde laget när säsongen är slut ha vunnit totalt ca 70% av matcherna.
- **Abduktion:** "Bästa gissningen". Sök den förklaring (hypotes) som för tillfället bäst förklarar några givna data eller fenomen. Detta ger inte logiskt giltiga bevis, men ger rimliga förklaringar. Kallas på engelska för "Inference to the best explanation"⁸⁰. Ett överraskande faktum, C, observeras; men om A vore sant, så skulle C vara en självklarhet; följaktligen finns det skäl att anta att A är sant.⁸¹ Ett humoristiskt sätt att beskriva abduktiv resonemang är Anktestet: Om en fågel ser ut som en anka, simmar som en anka och kvackar som en anka, så är det förmodligen en anka.⁸²

⁷⁹ Tagna från <https://media.medfarm.uu.se/play/attachmentfile/video/2597/Forelasningsbilder.pdf> och <https://media.medfarm.uu.se/play/attachmentfile/video/2622/Forelasningsbilder.pdf>, besökta 2022-10-26.

⁸⁰ <https://www.rep.routledge.com/articles/thematic/inference-to-the-best-explanation/v-1>

⁸¹ [https://sv.wikipedia.org/wiki/Abduktion_\(filosofi\)](https://sv.wikipedia.org/wiki/Abduktion_(filosofi))

⁸² https://en.wikipedia.org/wiki/Duck_test besökt 2022-11-08.

För vart och ett av fenomenen i detta dokument kan man använda argumentering enligt olika av dessa slutledningsmetoder. Men om man ska försöka få en kombinerad slutledning av alla argument, någon slags summering av dem, så är det nog bara abduktion som kan användas. Vi har ju ett antal fenomen (observationer) som vi vill få en slutsats ur.

Denna situation är inte helt olik den i rättegångar. Antag att ett mord har skett, och vi har en misstänkt person N. Åklagaren har till uppgift att föra fram observationer som tyder på att N är mördaren, och försvararen att föra fram observationer som tyder på att N *inte* är mördaren. Juryn ska därefter bedöma om de utifrån de observationer som förts fram upplever att N verkligen är mördaren eller inte. De har instruktioner att bara döma N som mördare om de utom allt *rimligt* tvivel bedömer att N är mördaren. De behöver alltså inte vara 100 procent säkra (=utom *allt* tvivel). Men om de totalt bedömer sig vara bara t.ex. 55% säkra så kan det inte anses vara utom allt *rimligt* tvivel.

När juryn först får lyssna på åklagaren, så hör de bara argument som tyder på att N verkligen är mördaren. Slutar de där så kan de mycket väl känna sig helt övertygade om att N verkligen är skyldig. Men när de sedan får lyssna på försvararens argument så blir det ofta betydligt mer balanserat, och efter någon form av abduktiv slutledningsanalys där de väger samman alla argument kommer de fram till en slutsats: Skyldig eller Icke skyldig.

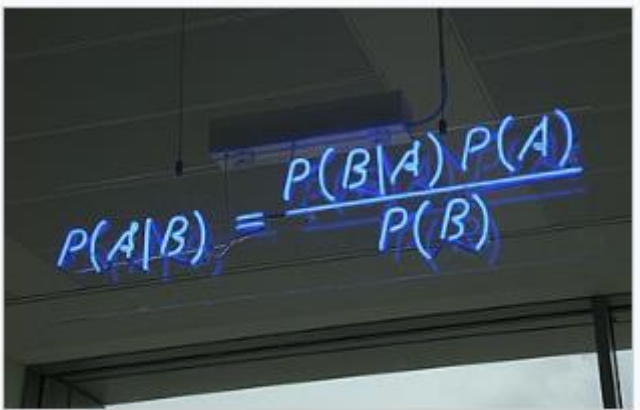
Jag ställer i detta dokument upp två teser/teorier/hypoteser mot varandra:

1. Den teistiska kristna världsbilden är sann.
2. Den ateistiska världsbilden är sann.

Man kan naturligtvis ställa upp många andra hypoteser mot varandra och utvärdera dem på motsvarande sätt, men det gör jag inte i detta dokument.

7.2 Bayes sats – Bayesianisk sannolikhet

För att kunna göra en objektiv abduktiv slutledning av vilken av de två hypoteserna som är sann (om någon) kan man använda sannolikhetslära och en variant av *Bayes sats*.

En neonskylt föreställande Bayes sats när n = 1.

83

Om man använder Bayes sats enligt ovan bild och kombinerar den med satsen om total sannolikhet⁸⁴:

$$P(B) = \sum_{i=1}^n P(A_i)P(B|A_i)$$

så får man följande formel:

$$P(T|F1 \wedge F2 \wedge \dots \wedge Fn) = \frac{P_i(T) \times P(F1|T) \times P(F2|T) \times \dots \times P(Fn|T)}{P_i(T) \times P(F1|T) \times P(F2|T) \times \dots \times P(Fn|T) + P_i(A) \times (P(F1|A) \times P(F2|A) \times \dots \times P(Fn|A))}$$

Där

- T = Teismen/kristendomen är sann
- A = Atesimen är sann
- P_i(T), P_i(A) = Den initiala (a priori) sannolikheten för respektive hypotes
- F1, F2, ... Fn = Fenomenen i detta dokument
- P(T|F1) = Sannolikheten att Teismen är sann, givet att fenomen 1 observeras
- F1^F2^ ... Fn = Fenomen 1 OCH fenomen 2 OCH ... Och fenomen n.

Det finns flera tveksamheter till att använda denna formel. Först och främst förutsätter den att alla ingående fenomen är helt oberoende av varandra. I flera fall av fenomenen i detta dokument så är det tveksamt. Det är önskvärt att försöka formulera fenomenen på sådant sätt att de kan anses vara så oberoende som möjligt.

⁸³ Wikipedia https://sv.wikipedia.org/wiki/Bayes_sats , besökt 2022-10-26
⁸⁴ <https://utforskasinnet.se/bayes-teorem-och-lagen-om-total-sannolikhet/> och https://sv.wikipedia.org/wiki/Satsen_om_total_sannolikhet , besökta i oktober 2022.

Dessutom måste de bedömda sannolikheterna för vart och ett av fenomenen vara objektivt korrekta bedömningar. Så är definitivt inte fallet. Bedömningarna i detta dokument är subjektiva bedömningar gjorda av mig. Någon annan kan säkert göra helt andra bedömningar. Faktum är att jag uppmanar var och en att göra sina egna bedömningar av dessa fenomen och sätta in dem i formeln.

Dessutom måste man utgå från ett startvärde av $P_i(T)$ respektive $P_i(A)$. Jag kallar dessa värden för "a priori sannolikhet" för teism/kristendom respektive ateism. Det vill säga sannolikheten för T resp A givet inget alls. Det kan kanske liknas vid vad man kommer in med för förutfattad mening till resonemanget. Det blir lite godtyckligt vad man sätter in där. Jag tycker att det är rättvisast att sätta dessa värden till 0,5 (dvs 50%) vardera, vilket indikerar att vi kommer in till frågeställningen med ett neutralt och öppet sinne.

Möjligtvis kan någon tycka att principen om "Ockhams rakkniv"⁸⁵ borde göra att man ursprungligen bör utgå från att Gud inte finns, och därmed borde vikta $P_i(A)$ högre än $P_i(T)$. Jag tror inte att jag vill hålla med om ett sådant resonemang. Först och främst ska vi vara medvetna om att Ockhams rakkniv är en princip som ofta kan vara behjälplig i olika resonemang, men det är inte en naturlag som alltid ska följas. Det gör att det är tveksamt om den principen ska användas när man ställer upp två hypoteser mot varandra och sedan gör experiment eller observationer där man undersöker vilken av hypoteserna som bäst stämmer överens med verkligheten. Dessutom kan man diskutera om "ett universum från intet" är mindre osannolikt än "en evig oskapad Gud". Vilket av dessa två företeelser är mer ad hoc och komplex?

Se vidare min diskussion i Appendix om "A priori sannolikhet 0 att Gud finns".

7.3 Beräkning i Excel

Det är lätt att i till exempel Excel mata in sannolikheterna för respektive fenomen och göra beräkningen. Observera dock de tveksamheter jag beskrev i föregående avsnitt innan du drar några långtgående och livsavgörande slutsatser.

Avsn		Tesim Kristendom	Ateism
7.2	A priori sannolikhet för Teism/kristendom respektive Ateism	50%	50%
2	Filosofiska iakttagelser/fenomen		
2.1	Varför finns det något i stället för inget?	70%	30%
2.2	Universums ursprung - Kalam	70%	30%
2.3	Det tycks finnas ett människovärde	60%	40%
2.4	Förekomsten av medvetande	70%	30%
2.5	Gud, om han finns, verkar gömma sig	30%	70%
2.6	En tung sten (Allsmäktighetsparadoxen)	50%	50%
2.7	Det tycks finnas en absolut objektiv moral	60%	40%
2.8	Kristna människor är inte moraliskt bättre än andra	40%	60%
2.9	Bibeln innehåller moraliskt absurda regler	30%	70%

⁸⁵ Se Appendix

3	Naturvetenskapliga iakttagelser/fenomen		
3.1	Universum verkar vara finjusterat för liv	90%	10%
3.2	Jorden verkar vara finjusterad för liv	90%	10%
3.3	Det finns liv på Jorden	80%	20%
3.4	DNA - Instruktionsboken	90%	10%
3.5	Uppkomst av olika arter (Makroevolution)	90%	10%
3.6	Mirakel	80%	20%
3.7	Biologiska lösningar är ej alltid perfekta (Design)	40%	60%
3.8	Djurs lidande	40%	60%
3.9	Bibeln verkar innehålla vetenskapligt felaktiga beskrivningar	40%	60%
4	Psykologiska/sociologiska iakttagelser/fenomen		
4.1	En väldigt stor andel av jordens befolkning är religiösa	60%	40%
4.2	Det finns många religioner utöver Kristendomen	30%	70%
4.3	Det finns många varianter av Kristendomen	40%	60%
4.4	Människors religion beror till stor del på var de är födda	40%	60%
4.5	Det finns onda människor i världen – Teodicéproblemet 1	40%	60%
4.6	Det finns naturlig ondska i världen - Teodicéproblemet 2	40%	60%
5	Historiska iakttagelser/fenomen		
5.1	Den kristna kyrkan har gjort så mycket ont i historien	50%	50%
5.2	Förhållandet mellan den Kristna kyrkan och vetenskaplig utveckling	50%	50%
5.3	Krig och religion	50%	50%
5.4	Jesus som verklig historisk person	40%	60%
5.5	Jesus uppståndelse	90%	10%
6	Personliga iakttagelser/fenomen		
6.1	Kristna upplever en personlig relation med Gud	80%	20%
	Produkt	0,000000495432%	0,000000000001%
P(T)	Sannolikheten att Tesimen/Kristendomen är sann	99,99970%	
P(A)	Sannolikheten att Ateismen är sann	0,00030%	
	Totalt	100,00000%	

Denna sifferlek, med värden uppskattade av författaren, ger en fantastisk övertikt för kristendom/teism: 99,9997 %. Ateismen får nöja sig med den ynka sannolikheten 0,0003 %.

Om vi justerar lite i siffrorna så att jag tar bort några argument där det eventuellt finns vissa beroenden (3.4, 4.3, 4.4, 4.6, 6.1) så påverkas sannolikheten nästan inte alls eftersom de som då tas bort i princip tar ut varandra. Fortfarande löjligt överlägsen seger för teismen/kristendomen.

En inbiten ateist kan naturligtvis justera sannolikheterna mycket och få den sammanvägda sannolikheten för ateism att bli större än den för teism, men jag anser inte att det går att åstadkomma om man fortfarande ska göra en intellektuellt ärlig och rimlig bedömning.

Som sagt detta är med mina bedömda sannolikheter för fenomenen i detta dokument. Du eller någon annan kan ju göra helt andra bedömningar. Dessutom bör vi inte dra för långtgående slutsatser av denna tveksamma sannolikhetsberäkning. Men den borde kunna ge en fingervisning.

Som man säger i juridiska sammanhang så skulle jag påstå att trots alla förbehåll så är Guds existens och kristendomens sanning *bevisad utan rimligt tvivel*.

8 Appendix

8.1 Ockhams rakkniv

Ockhams rakkniv är en princip som i korthet innebär att man inte bör anta någon företeelse eller ting som inte behövs för att förklara de observationer man gjort. Eller i vardagsspråk: "Krångla inte till saker i onödan". Se vidare till exempel Wikipedia⁸⁶.

Vi ska vara medvetna om att Ockhams rakkniv är en princip som ofta kan vara behjälplig i olika resonemang, men det är inte en naturlag som alltid måste följas. Den ska snarare ses som en riktlinje som kan användas om två motstående teorier i övrigt ter sig lika sannolika. Som Wikipedia skriver: "Principen är inte ett formellt bevis för att den enklare förklaringen är korrekt, utan bara en princip för tänkandet". Detta gör att det är tveksamt om den principen ska användas när man ställer upp två hypoteser mot varandra och sedan gör experiment eller observationer där man undersöker vilken av hypoteserna som bäst stämmer överens med verkligheten.

Principen kan tolkas och formuleras på många sätt. En formulering som följer det sunda förnuftet och inte är kontroversiell är att en förklaring av ett fenomen bara borde inkludera de entiteter som behövs för att förklara fenomenet.

Om ett fenomen är enkelt förklarbart utan att införa Gud så bör man inte införa Gud i det fallet som förklaring till fenomenet. Ett exempel är om lamporna i mitt hem plötsligt slocknar så är det naturligare att förklara det med att det blivit strömavbrott än att anta att Gud av någon anledning släckte alla lampor och använda det som bevis för att Gud finns. Från ett teistiskt perspektiv så kan det naturligtvis vara så att Gud ändå av någon anledning släckte lamporna, men det är inget som teisten kan använda som bevis för Guds existens eftersom det finns andra lättillgängliga naturliga förklaringar.

Däremot finns det som jag skriver om i detta dokument många andra fenomen i världen som är väldigt svåra att förklara utan att införa Guds existens. I sådana fall anser jag att teisten är i sin fulla rätt att införa Guds existens som en sannolik förklaring för fenomenet i fråga, och att principen om Ockhams rakkniv inte är applicerbar. Att till exempel införa ännu okända eventuella framtida vetenskapliga upptäckter som förklaring anser jag vara ett minst lika stort brott mot principen som att införa Gud. Debatten handlar i sådana fall inte om Ockhams rakkniv utan om de relativa meriterna som de olika förklaringsmodellerna i sig har för fenomenet i fråga.

Ibland används Ockhams rakkniv som argument för att flytta bevisbördan till den andra parten. Se mitt resonemang om bevisbörda nedan.

⁸⁶ https://sv.wikipedia.org/wiki/Ockhams_rakkniv, besökt 2022-11-07.

8.2 A priori sannolikhet noll att Gud finns

Jag har hört påstås att man a priori bör utgå från sannolikheten exakt noll att det finns en Gud, eller i alla fall något i storleksordningen 10^{-120} . Det skulle göra det omöjligt att dra slutsatsen att Gud finns oavsett vilka fenomen man observerar, och är därmed ett väldigt tydligt exempel på att ha en förutfattad mening. Om vetenskapsmän i historien skulle haft den inställningen till allt som föreslogs skulle man aldrig ha insett att det finns atomer, fotoner, kvasarar, kosmisk bakgrundsstrålning, svarta hål eller något annat som inte varit uppenbart från början.

Argumentet som jag har hört för att utgå från sannolikheten exakt noll när det gäller Guds existens är i grova drag följande:

1. Det är filosofiskt osannolikt att något överhuvudtaget finns.
2. Det är extremt osannolikt att något komplext finns
3. Gud, om han finns, måste vara oerhört komplex eftersom han har skapat hela denna komplexa värld.
4. Därför är det oerhört osannolikt att Gud finns.

Sats nr 1 håller jag med om. Dock finns något, vilket är underligt. Och detta något (världen, jaget, tankar, ...) måste ha en anledning till att det finns. Se vidare avsnittet "Varför finns det något i stället för inget?" ovan.

Gälände sats nr 2 så ser vi också att det finns komplexa saker. Den förklaring som jag har hört från ateister till att det finns komplexa saker i världen är att världen började mycket enkelt och har sedan med små steg över tid blivit alltmer komplex. Ateisten menar att komplexa saker inte uppkommer spontant. Om det inte finns en process av långsamt ökande komplexitet som kan beskriva sakens uppkomst existerar saken troligen inte. Detta gäller främst komplexa saker som existerat oförändrade för evigt eller uppkommer spontant med en hög nivå av komplexitet. Detta är ett oerhört starkt argument mot alla typer av hypoteser om att något av dessa typer skulle existera, resonerar ateisten. Detta gäller allt som är komplext, menar ateisten, och anser att stegvis utveckling är den rimligaste förklaringen till att det trots allt finns komplexa saker i världen.

Jag kan dock tycka att svårigheten generellt ligger i sats 1, inte i sats 2. Om det överhuvudtaget finns något, så kan det lika gärna vara komplext som enkelt. Om något har uppstått ur intet så kan det lika gärna vara komplext som enkelt.

Sats nr 3 är tveksam. Det finns teologiska teorier om att Gud är till sitt väsen väldigt simpel. Till exempel så består inte Gud av en samling delar som satts ihop till något komplext, utan Gud är en enkel enhet utan många delar.

Att Gud kan tänka ut och skapa komplexa saker behöver inte heller betyda att han är komplex. Ateisten menar ibland att för att kunna tänka ut något komplext så måste skaparens sinne själv vara

minst lika komplext. En svårighet här är att definiera vad man menar med begreppet "komplex". Jag frågade Wikipedia⁸⁷ vad man menar med begreppet "Komplexitet" och fick följande svar:

- Komplex (kemi) – en sammansatt jon
- Komplex (psykologi) – en samlingsterm för förhållanden inom en individs psyke som påverkar individens tankar och beteende
- Komplexa tal – en utvidgning av de reella talen
- Komplex fråga – en typ av argumentationsfel som innebär att den som ställer en fråga försöker lura respondenten i en fälla
- Komplexitet – ett filosofiskt begrepp som anger nivån på överskådlighet
- Komplexitet (matematik) – hur resurskrävande en algoritm eller en funktion är inom matematik

Det visar att komplexitet inte enbart behöver betyda "sammansatt av många delar". Det filosofiska begreppet är mest intressant i detta sammanhang. Går man vidare där kan man läsa om epistemologisk komplexitet (dvs komplexiteten i kunskapen om något), där det beskrivs som *hur svårt är det att beskriva detta något, längden instruktioner som krävs till något och mängden resurser som behövs för att utföra saker i/med något*. Med denna definition så skulle Gud kunna vara både enkel och komplex. Man kan enkelt förklara Gud med några få övergripande egenskaper (allsmäktig, oskapad, allvetande, evig, kärleksfull, ...), men man kan också beskriva Gud med alla möjliga detaljer utifrån vad som står om Gud i Bibeln och slutsatser vi kan dra från det och då blir det en väldigt komplex förklaring.

Sats 2 och 3 är alltså tveksamma i detta argument och hänger till stor del på hur man definierar begreppet komplexitet. Sats 2 och 3 påverkar också sannolikheten att världen finns överhuvudtaget och ger i så fall en större sannolikhet att jag bara finns som "a brain in a vat"⁸⁸, vilket inte är en slutsats som jag är beredd att dra. Därför anser jag att satserna 2 och 3 är så pass svaga att slutsatsen 4 faller.

8.3 Bevisbörda

Om två grupperingar har olika åsikt om en omständighet så kan man diskutera om bägge grupperingarna eller endast en av dem har ansvar för att bevisa att just deras åsikt är rätt, dvs hur man fördelar *bevisbördan* mellan grupperingarna. Allmänt gäller att den som ålagt en bevisbörda för en omständighet har att visa eller styrka omständigheten. Frågan är vilken part som bör åläggas bevisbördan?

Från ateistiskt håll har jag ibland hört att den kristne alltid har bevisbördan, inte ateisten. Jag har aldrig förstått argumentet för det. Det är därför jag skriver detta appendix.

Inom **straffrätten** är det alltid åklagaren som har den fulla bevisbördan för att den tilltalade har handlat på det sätt som åklagaren påstår samt att agerandet inte varit straffritt. Inom **civilrätten** finns en praktisk, men inte konsekvent använd, tumregel som innebär att den som påstår något har bevisbördan för sitt påstående. Inom (natur-)vetenskap används ofta angreppssättet att om en

⁸⁷ Besökt 2023-08-04

⁸⁸ Se separat avsnitt i Appendix

alternativ hypotes till den gängse vedertagna hypotesen presenteras så är det förespråkarna för denna hypotes som har bevisbördan gentemot den etablerade hypotesen. Inom **matematiken** åligger bevisbördan bägge sidor.

Så vem har rimligen bevisbördan när vi utvärderar hypotesen om teism/kristendom kontra hypotesen om ateism/naturalism? Praxis inom straffrätten kan inte användas i detta fall. Praxis inom civilrätt skulle kunna användas, men vem är det som påstår något? I detta fall påstår teisten att Gud finns och ateisten att det inte finns någon gud. Eftersom bägge påstår något så torde bevisbördan åligga bägge parter. Praxis inom (natur-)vetenskap skulle kunna användas om endera hypotesen kan anses vara vedertagen sedan tidigare. Ateistiska vetenskapsmän kan anse att ateismen är vedertagen och teistiska vetenskapsmän att teismen är vedertagen. Därmed skulle bägge parter kunna mena att den andra parten har bevisbördan.

Som jag ser det kan vi inte säga annat än att bägge parter har bevisbördan. Det är inte rimligt att ålägga den ena parten bevisbördan och själv slå sig till ro med armarna i kors och hävda att den egna hypotesen är sann tills motsatsen har bevisats. Det skulle inte vara rationellt eller intellektuellt rättvist. Jag har försökt strukturera detta dokument så med bevisböda för bägge parter.

"Utom rimligt tvivel" är ett uttryck som Högsta domstolen använder vid straffrätt. Att en tilltalad agerat i enlighet med ett gärningspåstående är styrkt "utom/bortom rimligt tvivel" om de enda tvivel som finns kvar kring huruvida den tilltalade agerat som åklagaren påstått är orimliga. Naturligtvis måste man då göra en bedömning av vad som kan anses rimligt eller orimligt. Straffrätt är ingen exakt vetenskap som till exempel matematik. Det är också därför som man inte kan använda uttrycket "utom **all** tvivel". Jag menar att det är på samma sätt i debatten om teism kontra ateism. Det går inte att bevisa varken det ena eller det andra utom **all** tvivel, utan ett visst mått av personlig bedömning behövs efter att man har satt sig in rimligt djupt i argumenten. Men för att kunna anses ha gjort en **rationell** bedömning krävs att man verkligen sätter sig in i argumenten. Har man inte gjort det kan man anklagas för intellektuell lättja.

Se vidare till exempel Wikipedia⁸⁹.

Som kuriosa vill jag här återge en dialog jag hade med ett AI som heter ChatGPT om denna fråga, där jag till slut lyckades övertyga AI:t om detta genom att hävda att ateisten aktivt har en tro att Gud inte finns, snarare än passivt inte tro att det finns någon gud.⁹⁰

Magnus: Does the theist have the entire burden of proof?

ChatGPT: In the context of a debate or argument, the burden of proof typically refers to the obligation of the person making a claim to provide evidence or reasoning to support that claim. In a discussion about the existence of God, the person making the claim that God exists would typically be considered to have the burden of proof. However, it is important to note that the burden of proof can shift in a debate depending on the context and the arguments being made by each side. For example, if someone were to challenge the claim that God exists by presenting evidence or logical arguments against the existence of God, the

⁸⁹ Svenska Wikipedia <https://sv.wikipedia.org/wiki/Bevisb%C3%B6rda>, besökt 2022-11-07, och Engelska Wikipedia [https://en.wikipedia.org/wiki/Burden_of_proof_\(philosophy\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Burden_of_proof_(philosophy)), besökt 2022-11-07.

⁹⁰ AI:t heter "ChatGPT" och finns tillgängligt här: <https://chat.openai.com/chat>. Denna dialog hade jag 2022-12-12. Jag måste säga att jag är djupt imponerad av detta AI! Jag har i efterhand rättat flera generande stavningsfel som jag gjorde när jag chattade med detta AI.

burden of proof might shift to the person making the original claim to respond to and refute this evidence. Ultimately, the allocation of the burden of proof in a debate will depend on the specific arguments and evidence presented by each side.

Magnus: Why would the person making the claim that God exists typically be considered to have the burden of proof in a discussion about the existence of God?

ChatGPT: In a debate or argument, the person making a claim is typically considered to have the burden of proof because they are the ones asserting something to be true. In the case of a debate about the existence of God, the person making the claim that God exists is making a statement about the existence of a particular entity, and it is up to them to provide evidence or reasoning to support that claim. This is because, in a debate, it is generally assumed that a claim is not true unless it can be supported by evidence or reasoning. This means that the burden of proof is on the person making the claim to provide evidence or arguments to support their position.

Magnus: Wouldn't the atheist have the burden of proof if they are asserting the truth claim that there is no god?

ChatGPT: In a debate about the existence of God, the burden of proof would typically be on the person making the claim that God exists, not the person denying the existence of God. This is because the person making the claim is the one asserting something to be true, and it is up to them to provide evidence or reasoning to support their claim. However, if the person denying the existence of God were to present evidence or arguments against the existence of God, the burden of proof might shift to the person making the original claim to respond to and refute this evidence. In general, the allocation of the burden of proof in a debate will depend on the specific arguments and evidence presented by each side.

Magnus: So here the atheist is asserting something to be true, namely that there is no god. Shouldn't the atheist have the burden of proof in this case?

In a debate about the existence of God, the person making the claim that God exists would typically be considered to have the burden of proof, even if the person denying the existence of God is also making a claim (that there is no God). This is because, in a debate, the burden of proof is generally allocated to the person making the original claim. In this case, the person making the claim that God exists is the one who is asserting something to be true, and it is up to them to provide evidence or reasoning to support their claim. However, as I mentioned earlier, the allocation of the burden of proof can shift in a debate depending on the specific arguments and evidence presented by each side. So, if the person denying the existence of God were to present evidence or arguments against the existence of God, the burden of proof might shift to the person making the original claim to respond to and refute this evidence.

Magnus: How do you define what is the original claim in this case?

ChatGPT: In a debate about the existence of God, the original claim would typically be the claim that God exists. This is the claim that is being made by the person who believes in the existence of God, and it is the claim that the person denying the existence of God is responding to. The original claim is the starting point of the debate, and it is the claim that

the person making it has the initial burden of proof to support. In general, the original claim in a debate is the claim that is being made first, and that the other person is responding to. In a discussion about the existence of God, the person making the claim that God exists would typically be considered to be making the original claim.

Magnus: That seems strange to me. In a debate about the existence of God between a theist and an atheist, both comes to the table with opposite claims. To claim that one of them would have the burden of proof and not the other seems biased. Don't you agree?

ChatGPT: In a debate about the existence of God, it is true that both the theist and the atheist come to the table with opposite claims. The theist believes that God exists, while the atheist does not believe in the existence of God. However, it is not necessarily biased to say that the person making the claim that God exists has the burden of proof. This is because, in a debate, the burden of proof is typically allocated to the person making the original claim. In this case, the original claim is the claim that God exists, which is being made by the theist. This does not mean that the atheist does not have to provide evidence or arguments to support their position. In fact, the atheist can present evidence or arguments against the existence of God, and this might shift the burden of proof to the theist to respond to and refute this evidence. Ultimately, the allocation of the burden of proof in a debate will depend on the specific arguments and evidence presented by each side.

Magnus: I don't agree. It is true that the theist believes that God exists. But why should you say that the atheist "does not believe in the existence of God" (passive form) instead of saying "believes that God does not exist" (active form)? In the active form of the formulation, it seems obvious that they both have the same burden of proof. Don't you agree?

ChatGPT: You raise a good point. It is true that both the theist and the atheist come to the debate with opposing claims, and that both of these claims should be treated equally in terms of the burden of proof. In other words, the theist has the burden of proof to support their claim that God exists, while the atheist has the burden of proof to support their claim that God does not exist. In your formulation of the claims, using the active form (i.e., "believes that God does not exist") makes it more clear that both the theist and the atheist have an equal burden of proof in the debate. I apologize if my previous answer did not make this clear.

8.4 Kunskapsluckornas gud (God of the Gaps)

"Kunskapsluckornas gud" (eng *"God of the gaps"*) är ett uttryck som beskriver anklagelsen att teisten åberopar Gud som förklaring bara när den nutida vetenskapliga kunskapen inte har någon förklaring på ett visst fenomen. Om någon påstår något i stil med att *"detta kan vi ännu inte förklara naturligt, därför måste Gud ha gjort det"* så är det ett åberopande av kunskapsluckornas gud som gör att argumentet inte kan anses vara rationellt. Med enbart sådana argument så skulle Gud få allt mindre utrymme i världen allteftersom man gör nya vetenskapliga landvinningar, för att till slut försvinna helt. Gud blir relegerad till bara det som i varje tid återstår för vetenskapen att utröna. Det är inte på så sätt en rationell teist argumenterar för Guds existens.

Att använda argument av typen kunskapsluckornas gud kan dessutom anklagas för att leda till att underminera mänsklighetens sökande efter vetenskapliga sanningar eftersom man då bara säger att Gud gjorde det, därför är det ingen mening med att undersöka saken vidare.

I stället bör teisten åberopa argument som visar att givet två (eller flera) konkurrerande världsbilder/teorier/hypoteser så ter sig den teistiska världsbilden/teorin/hypotesen mer sannolik än den ateistiska/naturalistiska.

Det är angeläget att vi teister funderar igenom våra argument så att de inte är sådana argument.

8.5 Boltzmanns hjärna, Brain in a vat, Matrix och liknande idéer

Den österrikiska fysikern och filosofen Ludwig Boltzmann har tagit fram ett tankeexperiment som föreslår att det kanske är mer troligt att en enskild hjärna spontant bildas i ett tomrum, komplett med minnet av att ha existerat i vårt universum, än att hela universum uppstår på det sätt som kosmologer tror att det faktiskt gjorde.

I filmen *Matrix* visar det att världen inte alls är vad vi tror, utan egentligen är min hjärna uppkopplad till en maskin som läser hjärnans alla utsignaler och styr alla insignaler till hjärnan, alltså en extrem form av virtuell verklighet.

Hjärnor i näringslösning ("Brain in a vat") är ett tankeexperiment inom medvetandefilosofin. Tankeexperimentet formulerades av Hilary Putnam och syftar till att bevisa att vi människor inte kan leva i en fantasivärld. Hjärnor i näringslösning syftar på idén att vi skulle existera endast som hjärnor i näringslösning, som matas med stimulerande upplevelser.

René Descartes talar i sin "Betraktelser över den första filosofin" från 1641 om en ondskefull ande som förser människans medvetande med bedrägliga illusioner.

Alla dessa idéer går ut på att världen skulle kunna vara radikalt annorlunda än vad jag (och du, om du finns) upplever och tror. Denna typ av tankeexperiment är intressanta att fundera på och används ibland i debatten om teism/ateism. Jag har valt att inte ta upp dessa i detta dokument eftersom jag här fokuserar på fenomen som vi upplever och som kan ha bäring på frågan om Gud finns. Jag ser inte att dessa tankeexperiment är av den typen.